

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Miroslav Lstibůrek

Povolání být manželem a otcem

Identita muže v manželství a rodině

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka

Obor: Katolická teologie

Zaměření: Pastorece

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 19. března 2012

Děkuji P. PhDr. ThLic. Ing. Jaroslavu Filkovi za ochotné vedení této práce a poskytnutí mnoha odborných rad a podnětů, které mi pomohly při vypracování.

Obsah

Úvod.....	6
1 Mužství muže.....	8
1.1 Muž stvořený k obrazu Božímu.....	8
1.2 Archetypy mužů.....	9
1.2.1 Král.....	10
1.2.2 Bojovník.....	10
1.2.3 Mudrc.....	11
1.2.4 Milovník.....	11
1.3 Objevování mužství.....	12
1.3.1 Adamovo selhání.....	12
1.3.2 Zápas s hříchem.....	13
1.3.3 Dospět od chlapce k muži.....	15
1.3.4 Uhájit důstojnost.....	19
1.4 Iniciace jako výraz dozrávání muže.....	20
1.4.1 Nový důvěrný vztah s Bohem – křest.....	21
1.4.2 Velikonoční tajemství – eucharistie.....	23
1.4.3 Dospělý věřící muž – biřmování.....	24
2 Muž jako manžel.....	27
2.1 Potřeba zůstat hrdinou a rytířem.....	27
2.2 Manželství modelem pro život.....	29
2.3 Tělesnost a sexualita muže.....	30
2.3.1 Sexuální síla.....	30
2.3.2 Sexuální naplnění.....	32
2.3.3 Sexuální harmonie.....	33
2.3.4 Abstinence.....	34
2.3.5 Perverzní aktivity, zaujetí vlastním tělem, mrtvá manželství.....	36
2.3.6 Zkušenost ženy s mužskou sexualitou.....	37
2.4 Nová rovina spojení osob v manželství.....	39
2.4.1 Příklad manželství Josefa a Marie.....	41
2.4.2 Být nový člověk v Kristu.....	44
2.4.3 Spojitost manželského objetí a modlitby.....	45
2.4.4 Rozvíjení ctností.....	46
2.4.5 Svátosti a svatost.....	47
2.5 Mužská plodnost.....	47

3 Muž jako otec.....	49
3.1 Důležitost role otce	49
3.2 Nezhotojená zranění způsobená otcem	50
3.2.1 Pohrdavé urážení	51
3.2.2 Destruktivní kritika.....	52
3.2.3 Nezájem a bezohlednost.....	52
3.2.4 Citové vydírání	52
3.2.5 Zastrásování a týrání.....	53
3.3 Urovnání vztahů mezi synem a otcem.....	53
3.4 Otcovská výchova.....	54
3.4.1 Vztah mezi matkou a otcem jako nezbytný předpoklad výchovy..	54
3.4.2 Odlišnosti ve způsobu výchovy otce a matky	55
3.4.3 Otcovský přístup k dětem.....	57
3.4.4 Důležité momenty otcovské výchovy	58
3.4.5 Zhodnocovat roli matky	62
3.4.6 Předání zodpovědnosti	64
3.5 Vzory pro dobré otcovství	66
3.5.1 Příklad sv. Josefa.....	67
3.5.2 Otcovství Boží.....	68
Závěr.....	71
Anotace.....	73
Resumé	74
Summary	75
Bibliografie	77
Seznam zkratk	79

Úvod

Pojem mužská spiritualita je téma, které je pro mnoho mužů neznámým, nebo dokonce vzdáleným. Dokázat vyslovit a popsat, co se děje v hloubi mužských srdcí, není lehké. Znamená to vydat se na cestu objevování skutečného já a pochopení mužského srdce. Je to hledání hlubšího smyslu života. Znovu nalézáme kořeny, pěstujeme kmen a ozdravujeme korunu, aby nesla nové ovoce. Být novým mužem znamená pochopit a přijmout Boží záměr, se kterým Bůh každého člověka stvořil a dále začít si nově vážit svého mužství. Muži často sami před sebou prchají, nechápou pravý smysl své síly, nerozumí svým touhám, postrádají sebedůvěru a důstojnost. Nežijí pak naplno ani své manželské a otcovské povolání.

V této diplomové práci se budeme zabývat problematikou povolání a poslání muže v dnešní společnosti i církvi a hledat řešení na základě vybraných křesťanských a českému čtenáři dostupných autorů, s příležitostnými sondami do církevních dokumentů. Cílem práce je specifikovat identitu muže v jednotlivých životních obdobích, které prožívá ve svém nitru jednak v roli manžela, jednak otce.

Základní metodou používanou v práci je kompilace. Doprovodnými metodami jsou obsahová analýza textů z vybraných česky vydaných děl zabývajících se problematikou identity muže, dále metoda srovnávání a panoramatické prezentace.

Práce je v souladu s vytyčeným cílem, tj. muž jako muž, manžel a otec, rozdělena do tří kapitol. První kapitola s názvem *Mužství muže* je zaměřena na jádro mužské identity. Nahlíží na počátek stvoření člověka jako muže a ženy k Božímu obrazu a prostřednictvím prototypu biblického Adama představuje v současných mužích to, co se skrývá před Bohem nebo se snaží uniknout před výzvami života, tedy požadavky osobnostní integrace a poctivého hledání ztracené cesty mužů do jejich nitra. Muž, aniž si to mnohdy uvědomuje, jedná pod vlivem archetypů, které jsou v něm vepsány. Často si nasazuje různé masky, neboť byl mnohokrát vnitřně na srdci zraněn a sám také zraňoval druhé. Chybí mu mužská iniciace, postrádá vizi, jak dospět ve zralého muže. Přitom již od křtu je Božím synem, celým svým vnitřním zaměřením touží po intimitě s Bohem a v plné svobodě může žít teprve tehdy, když naváže hluboký vnitřní vztah s Bohem. Tato kapitola čerpá především z úvah o mužské spiritualitě napsaných R. Rohrem v knize *Stát se moudrým mužem*, která se zabývá hledáním mužské identity a úvahami o křesťanském zrání mužů. Další použitou publikací zabývající se tématem zvládnutí mužské role je *Mužství* od S. Biddulpha. Tato

kniha pomáhá odhalit tajemství vnitřní identity muže a objevovat hlubší smysl života. Rovněž J. Eldredge ve své knize *Pozor, srdce muže!* výstižně rozvinul, kým je muž učiněný k Božímu obrazu.

Druhá kapitola *Muž jako manžel* se zabývá spojením muže a ženy v manželství prostřednictvím dvou modelů, a to manželství Adama a Evy, a následně sv. Josefa a Panny Marie. Manželství Adama a Evy, z východiskové pozice nahlížené jako veledílo prvního stvoření, je narušeno pádem člověka způsobeného hříchem. Adam dal tehdy přednost Evě před Bohem. Situace zároveň předznamenává příchod Spasitele, který komplexně uzdraví lidstvo, včetně oblastí uplatňování plodivé síly. Druhá dvojice, Josef a Maria, jsou veledílem nového stvoření, jejich manželství umožňuje zaměřit pozornost k daleko hlubšímu a intimnějšímu vzájemnému spojení manželů mezi sebou a zároveň jejich spojení s Bohem. Tato kapitola čerpá především z úvah o lidské lásce podle Božího plánu obsažených v knize Jana Pavla II. *Teologie těla*, která obsahuje mnoho témat hovořících o počátku stvoření, vykoupení srdce, jednotě manželství, lásce a plodnosti. Nové pohledy k zamyšlení o lásce Josefa a Marie nabízí také H. Caffarel v knize *Šťastné manželství*. Kniha L. Kubíčka *Velké tajemství* situuje manželství do podobnosti s uměleckým dílem, které je součástí plánu Boží lásky. Problémy s mužskou sexualitou v manželství se zabýval K. Leman v knize *Jsou muži skutečně takoví, jak si myslíme?* a výstižně je shrnula rovněž S. Omartianová v knize *Síla manželčiny modlitby*.

Třetí kapitola *Muž jako otec* se věnuje významu otce v rodině. Mužský přístup k výchově je poznamenán nedostatkem dobrých otcovských vzorů v rodinách. Chybějící mužská iniciace je často příčinou nesprávné výchovy, a tak otec mnohdy způsobuje dětem mnoho křivd a vnitřních zranění, která zůstávají ve vztazích neuzdraveny. Správně pochopené otcovství prezentuje výchovu jako službu Bohu skrze přítomnost Krista v křesťanské rodině. Muž se nejlépe stane dobrým otcem tehdy, když bude sám poznávat svého nebeského Otce a napodobovat ho. Tato kapitola čerpá z knihy O. Poliho *Srdce táty*, ve které autor objasňuje typicky mužský výchovný styl související s mužským vnímáním světa. Druhá publikace *O otcovství* od J. Augustyna se zabývá uměním výchovy dítěte a jeho uváděním do světa. Autor se opírá o velkou znalost lidské psychiky a bohaté zkušenosti s duchovním vedením. Publikace A. Daigneaulta *Krize jako šance* umožňuje zaměřit se na vlastní bytí, smysl života a hodnot.

1 Mužství muže

Pro muže musí být smyslem života něco víc než jen vydělávat a utrácet peníze. Nestací mu být kolečkem v soustrojí, které se mu možná ani nezamlouvá. Muž byl dlouhá léta formován způsobem, který mu ublížil a je třeba jej nyní odmítnout. Je možné žít i jinak. Podle S. Biddulpha lze žít spravedlivý a svobodný život s novým elánem a tvořivostí, sexuální radostí, projevováním a přijímáním lásky, musí být tedy možné nalézt hlubší smysl života a pochopit některá vlastní tajemství.¹

1.1 Muž stvořený k obrazu Božímu

V Bibli je psáno, že lidstvo bylo stvořeno k Božímu obrazu (Gn 1,27). Bůh stvořil mužské srdce a vložil je do nitra každého muže. Nabízí každému, aby žil tak, jak si to představoval. Mužské a ženské srdce ukazuje světu odraz a obraz Božího srdce způsobem sobě vlastním.² Muž i žena mají svou vlastní cestu sjednocení s Bohem. Zároveň však uskutečňují původní záměr vzájemného sjednocení. Tato touha po znovusjednocení má v sobě rovněž sexuální charakter. Zdravá spiritualita si této skutečnosti je vědoma. Mnoho mužů však postrádá důstojnost, sebedůvěru a skutečnou sílu. Nejsou schopni žít životem lásky lidské nebo božské. Působí jako utlačovatelé a zároveň jsou sami utlačováni. Muži potřebují objevit svůj mužský princip a důvěřovat mu. Potřebují objevit mužskou stránku Boha, který je dobrý a zároveň „mužský“. Také potřebují najít svou ženskou duši. Muž bez ženské duše míří k vnějšimu světu věcí a jeho hlava funguje jako řídicí věž. Nezná však nitro věcí, nemá potřebnou jemnost a schopnost uvádět vše do souladu. Muži potřebují nově objevit sami sebe, ale zevnitř. Správná mužská spiritualita dodává mužům odvahu, aby se vydali na radikální biblickou cestu svým vlastním a jedinečným způsobem. Podobně jako Abrahám, Mojžíš, Pavel a Ježíš. Tato cesta vyžaduje spoustu odvahy a také sebeovládání. Muž, který jde touto cestou, má svůj život i pro druhé. Věří své mužské duši, protože se setkal s mužskou tváří Boha a nazývá ho „Otcem“. Byl poučen o tom, co je hněv, vášeň, moc a jasná přímočarost. Učí se je mít pod kontrolou. Jeho život už nepatří jenom jemu, ale je Boží.³

¹ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 8.

² Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 14.

³ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 16-21.

1.2 Archetypy mužů

V základech mužského vědomí se nacházejí dva z nejzákladnějších archetypů. Podle R. Rohra jsou to archetypy mladého chlapce a starého muže, vnitřního dítěte a vnitřního děda. Oba archetypy v sobě každý nacházíme ve větší nebo menší míře. Během svého života chceme putovat od jednoho k druhému. Někteří muži se však přespříliš ztotožňují jen s jedním archetypem, a proto se pak z nich stávají nezdravé a nevyrovnané osobnosti. Je však zajímavé, že když se blíží ke konci své cesty, oba archetypy se obvykle propojí a ve stáří jsou schopni uzavřít pomyslný kruh a znovu nabýt čerstvou energii a svobodu mládí a zároveň si zachovat vážnost a moudrost stáří.⁴ R. Rohr na toto téma píše:

I když vzhledem k povaze nebo situaci dáváme přednost buď chlapci, nebo starému muži, oba archetypy jsou přítomné v každém z nás. Není to záležitost výběru mezi tím nebo oním, ale přijetí jak toho, tak i onoho. Jak dítě, tak stařec nám nabízejí své dary a my bychom si jich měli vážít, abychom se mohli plně radovat ze svého mužství.⁵ Může se ovšem stát, že přísnost starého muže může mladého muže pouze učinit hrubým a necitlivým, což se také často děje. Právý „zraňující otec“, podmíněně milující, má ale pro vnímavého syna velmi zvláštní dar. Je to naprostý opak starostlivé matky, ale přináší nezbytnou formu a schopnost sebekritiky, kterou nikde jinde nenajdeme. Může synovi pomoci postavit se ve svém životě včas tváří v tvář svému stínu pýchy, touhy ovládat, netrpělivosti, individualismu a narcisismu. To je obrovský dar. Věčný chlapec se ale často na starého muže zlobí právě pro ty dary, které ho mohou učinit moudrým. Věční chlapci potřebují staré muže, aby přežili fyzicky i psychicky. Staří muži potřebují věčné chlapce k tomu, aby sami dozráli duchovně.⁶

Z citované pasáže je zřejmé, že získání rovnováhy mezi oběma archetypy není samozřejmá záležitost. Někdy k ní vede dlouhá a náročná cesta.

Existují také čtyři klasické obrazy mocných pánů, které se stále opakují v každé době a každé literatuře. Tyto obrazy jsou v každém z nás a R. Moore je nazývá král, bojovník, mudrc a milovník. Archetypy jsou plné tvůrčí energie, která může pobízet k růstu a změně, nebo ve své negativní podobě ke zlu, aroganci a destrukci. Zdá se, že vždy mají nějakou souvislost s mocí. Záleží, do jaké míry je tato moc dobrá, jak se dá zkrotit, jak může být sdílena, jak se užívá pro dobro druhých. Co je duchovní moc a co už je sobecká moc. Mužství

⁴ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 126.

⁵ Tamtéž, s. 129.

⁶ Tamtéž, s. 134.

skutečně znamená mít moc, nadvládu, ale i chamtivost a potřebu ovládnutí. Musíme ale dokázat, že skutečné mužství znamená mít moc, ale s cílem využít ji pro dobro, pro pomoc druhým, pro život a tvoření.⁷

1.2.1 Král

Prvním archetypem je obraz krále. Tato postava v sobě zahrnuje představu autority, pořádku, zákona a vedení. Je archetypem klidu, vyrovnanosti a bezpečí. Symbolem plodnosti a tvůrčí energie, pohody a požehnání dobrého Otce. Takový muž se necítí ohrožen růstem a dospělostí druhých, protože zná a miluje toho, kým je on sám. Je hlavním principem zdravé nezávislosti a jasně vymezených hranic.

Jeho opakem je stínový král, který trpí dětinskou představou o své vlastní důležitosti, cítí se ohrožen mocí a tvůrčí schopností druhých. Má potřebu držet lidi kolem sebe v podřízenosti a ovládat muže i ženy. Jeho energie slouží jen vlastnímu prospěchu. Tito lidé jsou vyrovnaní a sebejistí, ale nezdravým způsobem. Dělají velký dojem na nejisté lidi.⁸

1.2.2 Bojovník

Druhým archetypem, který je přítomný ve všech kulturách, je bojovník. Tento vzor je velmi potřebný a dobrý. Je ztělesněním odvahy, vytrvalosti, odolnosti a oddanosti věci. I když je takový muž vyčerpán, dokáže zdvojnásobit své úsilí. Jeho cíl přesahuje jeho osobní zájmy. Soustředí se na svůj úkol, aniž by se příliš zaobíral vlastním pohodlím či bezpečím. Bez dobrého krále je však bojovník upřímně naivní, nebezpečný a pravděpodobně i zodpovědný za většinu nesmyslného násilí na této planetě. S výjimkou středověkého ideálu rytíře víry tento archetyp často chybí, nebo nám uniká jeho podstatný dar. Často bývá zaměňován s bojovým uměním. To mu pak brání přijmout nenásilné Ježíšovo učení.

Temný bojovník, nazývaný také černý rytíř, buď není královým poddaným, anebo slouží špatnému králi. Obvykle pohlíží na jakékoliv projevy slabosti či ženskosti jako na něco špatného. Dost často tito temní bojovníci píšou dějiny: Napoleon, Stalin, Hitler a lidé jim podobní. Většina lidí není schopna jejich podobu temných válečníků rozeznat.⁹

⁷ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 135-137.

⁸ Srov. tamtéž, s. 138.

⁹ Srov. tamtéž, s. 139-140.

1.2.3 Mudrc

Další postava mudrce je archetypem bdělosti, vědomí, růstu a proměny. S jeho pomocí poznáváme hloubku, smysl a stíny svého „já.“ Ukazuje nám, že věci nejsou takové, jakými se na první pohled zdají být. V nižší formě je mudrc klaun, nebo bavič. Ve vyšším významu je to prorok, nebo *ten, který vždy říká pravdu*.

Když však začne mudrc věřit ve svou vlastní moc, je na tom špatně. Pokud nevnímá sám sebe jako pokorný nástroj něčeho, jestliže se sám nepodrobuje moudrému duchovnímu vedení nebo poctivému studiu, pak se stává možná nejnebezpečnějším ze všech archetypů.¹⁰

1.2.4 Milovník

Muž s vlastnostmi archetypu milovníka se umí radovat, vychutnávat, ocenit a užívat si toho, co je dobré, pravé a krásné. Vnímá vše jako nezasloužený dar. Je schopen vidět skrytou krásu „pod povrchem.“

Když je milovník potlačen začne si vytvářet chvilkové a umělé požitky. Začne si libovat často v ničujících potěšeních a stává se z něj závislý člověk. Má zálibu v okamžitém uspokojení potřeb, jako jsou alkohol, drogy, nakupování, promiskuita, přejídání se nebo pořádkumilovnost, libuje si v chladné povinnosti, přehnané citlivosti, hromadění a chránění nahromaděného.

Je důležité, abychom umožnili čtyřem částem naší duše vzájemně se regulovat a vyrovnávat. Pokud se budeme ztotožňovat příliš dlouho jen s jednou částí, pravděpodobně se posuneme směrem k její temnější stránce. Tyto čtyři mužské duchovní obrazy nám mohou pomoci, abychom se otevřeli všemu svatému, transcendentnímu, našemu nejhlubšímu „já“. Archetypy nám mohou připomenout také tradiční křestní obřad. Kněz po ponoření pomaže křtěnce olejem a ten se stává milovaným dítětem (milovník). Pak jej vyzve, aby následoval Ježíše jako kněze (mudrc), proroka (bojovník) a krále.¹¹

¹⁰ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 141-142.

¹¹ Srov. tamtéž, s. 142-145.

1.3 Objevování mužství

Život muže je určitě možné měnit k lepšímu. Je tolik způsobů, jak být skutečným mužem, kolik je jednotlivých mužů. Všechny tyto způsoby mohou být dobré, plodné, ucelené, nonkonformní, ohleduplné, odlišné a svobodné.¹²

Pokud chceme objevovat a rozvíjet podstatu svého mužství, naše cesta se bude lišit od cesty, kterou šli naši otcové. Nestačí „dokazovat“, že jste muž, je třeba podnikat kroky, které vám pomáhají stát se jedinečným druhem muže. Opírat se přitom můžete o to, co je dobrého v mužích kolem vás.¹³ Podívejme se nyní v dalších kapitolách na biblické pojetí muže.

1.3.1 Adamovo selhání

Adam a po něm všichni jeho synové dostávají neuvěřitelné poslání: podmanit si zemi a panovat, plodit se a množit. (Gn 1,28) Je to nepopsaný list papíru. Většina mužů má však dojem, že tady na zemi nemohou dělat nic jiného než prostě zabíjet čas – a zatím čas zabíjí je. Pravda je ale opačná. Tajná touha každého srdce – ať je to touha vybudovat loď a plavit se na ní, složit symfonii a provést ji nebo osít pole a starat se o ně – je ve skutečnosti poslání, pro které jsme stvořeni. Proto tady na zemi jsme. Máme za úkol zkoumat, budovat, dobývat. Malé kluky k tomu vůbec nikdo nemusí pobízet, a to z toho prostého důvodu, že to je jejich cíl. Znamená to však riziko a nebezpečí, a v tom je právě háček. Něco uvnitř nás proto váhá: Jsme skutečně ochotni žít na takové úrovni rizika, k jaké nás Bůh vyzývá?

Muž touží podstoupit v životě boj. Vždyť se rodí do světa, který je ve válečném stavu. Bůh má přece nepřítel – a my také. Čeká nás tedy mnoho bitev. Adamova první a největší bitva je bitva o Evu. Ještě než je z Adamova boku vyňata Eva a než po ní zůstane bolest, která nikdy nepomíjí, pokud ji Adam opět po boku nemá, dává Bůh Adamovi instrukce, jak se má starat o stvoření, a vysvětluje mu, jaká je jeho role v příběhu, který se zde odehrává. Jsou to pokyny naprosto základní a překvapivě velkorysé: *Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez.* (Gn 2,16-17) Nedává mu žádné varování ani pokyny, pokud jde o to, co se chystá, a to je Evino pokušení. To je zážející. Na tomhle okamžiku přece závisí věčný osud celého lidstva. Pokud víme, Bůh se o tom ani nezmní. Proč ne?! Protože Adamovi věří. K tomu je přece Adam stvořen, aby odvrátil hrozící katastrofu. Všechno, co

¹² Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 12.

¹³ Srov. tamtéž, s. 31.

potřebuje, už má; je to zabudováno tak říkajíc v jeho konstrukci, je to zakořeněno v jeho srdci.

Adam však selhal. Zklamal Evu a s ní i celý zbytek lidstva. Kde je Adam, zatímco had pokouší Evu? Stojí hned vedle ní: ...*dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl* (Gn 3,6). Adam není někde daleko na opačném konci lesa; nemá žádné alibi. Stojí právě tam a sleduje, jak se to všechno odvíjí. A co udělá? Nic. Absolutně nic. Neřekne ani slovo, nehne ani prstem. Nevezme na sebe riziko, nepodstoupí boj a nezachrání Evu. Náš první otec – první skutečný muž, se nechal ochromit. Od té doby nese každý muž ve svém srdci selhání. Každý muž dnes a denně Adamův hřích opakuje. Nevezme na sebe riziko, nepodstoupí boj a nezachrání Evu. Adam ví, že se někde uvnitř něj něco pokazilo. Že není tím, čím měl být. Nejenže se špatně rozhodl; navíc se vzdal něčeho, co je zásadní pro jeho podstatu. Je zmrzačen, jeho síla ho opustila, a on to ví. Adam se pak schová a ukryváme se také my všichni. S jasným vědomím toho, že nejsme tím, čím jsme měli být, v zoufalém strachu z odhalení, v hrůze z toho, že budeme spatřeni takoví, jací skutečně jsme a jací nejsme, se utíkáme schovat. Skrýváme se ve své kanceláři, v posilovně, za novinami a především za svou osobností. To, na co narazíme, když se setkáme s mužem, je z největší části fasáda, důmyslný fíkový list, dokonalý převlek.¹⁴

1.3.2 Zápas s hříchem

Jak je možné, že muži při pohledu do vlastního srdce neodhalují nic udatného ani nebezpečného, ale jen hněv, strach a smyslnost? Čím to je? Filozof a esejista Henry Thoreau už před sto padesáti lety napsal: *Většina mužů žije životem tichého zoufalství.*¹⁵ Zdá se, že od té doby se toho moc nezměnilo. Skutečný život průměrného muže jako by byl nekonečně vzdálen od touhy jeho srdce. A v důsledku toho většina žen přestává doufat ve skutečného muže a žije životem tiché rezignace.¹⁶ S. Biddulph k tomu dodává:

*Většina mužů nežije svůj život. Místo toho žijeme ve velké přetvářce, kterou zachováváme kvůli své ochraně. Záhy po dosažení dospělosti si zvolíme jednu z několika standartních masek: dřič, sebevědomý borec, dobrák, drsňák, citlivý muž „nového věku“. A pak po mnoho následujících let předstíráme, že to jsme my a že všechno je v pořádku. Pod maskou se však často skrývá nesmírná osamělost.*¹⁷

¹⁴ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 48-50.

¹⁵ Tamtéž, s. 42

¹⁶ Srov. tamtéž, s. 42.

¹⁷ BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 9.

To vše se potom v běžném životě projevuje závislostmi, úrazovostí, předčasnými úmrtími, sebevraždami. V čele všech těchto statistik stojí muži. A trpící muži mají sklon působit utrpení druhým. Fyzické násilí vůči manželkám, sexuální zneužívání dětí, rozvody, morální úpadek v podnikání a politice – to všechno svědčí o tom, že s mnoha muži se děje něco velmi neblahého.¹⁸

Energie a nadání mnoha mužů jsou dnes nasměrovány na nenasycenost, obchod, militarismus a pouhé vydělávání peněz, jež zabíjí ducha. Tuto energii ale potřebujeme k naléhavějším úkolům. Nic dnes naše společnost nepotřebuje tolik jako víc dobrých mužů.¹⁹

Nepřátelé mužů se nacházejí uvnitř jejich vlastních srdcí. Je to především osamělost, nutkavá soutěživost, celoživotní citová ostýchavost. Nacházejí se ve vězení, z něhož musejí uniknout, aby mohli žít. Často s tím bývá spojen také zármutek, který je připravuje o to, co předstírají, že nepotřebují: blízkost, důvěru, přátelství, tvořivost. Když se jim podaří pomalu a opatrně vyjít z těchto zdí, pak ožijí, budou citlivější, budou se víc smát. Násilí a chtivost budou postupně mizet a muži se ve svém nitru budou stávat šťastnějšími a zdravějšími.²⁰

Muži jako bojovníci potřebují velké poslání svého života, jehož součástí je i jejich domov a rodina, ale které domov a rodinu přesahuje. Proto je Bůh stvořil – aby byli jeho blízkými spojenci a připojili se k němu ve Velké bitvě.²¹ Mají přesně určené místo v bojové linii, poslání, pro které je Bůh stvořil.

Tento boj se odehrává všude kolem nás, na kterémkoli území – doma, v práci, na poli umění, průmyslu nebo dokonce světové politiky. Vždycky narazíme na tři nepřátele: tělo, svět a ďábla. Podobně jako sv. Pavel poznáváme, že naše tělo není naše skutečné já.

Vím totiž, že ve mně, to jest v mé lidské přirozenosti, nepřebývá dobro. Chtít dobro, to dokážu, ale vykonat už ne. Vždyť nečiním dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci. Jestliže však činím to, co nechci, nedělám to já, ale hřích, který ve mně přebývá. Objevuji tedy takový zákon: Když chci činit dobro, mám v dosahu jen zlo. Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. (Ř 7,18-23)

Pavel říká: *Já dobře vím, že zápasím s hříchem. Ale taky vím, že ten hřích nejsem já – moje pravé srdce.* Muži ztrácejí rychle odvahu, když uvěří, že v jejich srdci není nic než hřích. Máme v sobě zrádce, který vede válku proti

¹⁸ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 11.

¹⁹ Srov. tamtéž, s. 13.

²⁰ Srov. tamtéž, s. 15.

²¹ ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 120.

našemu pravému srdci. Naše pravé srdce však bojuje po boku Božího Ducha, který v nás přebývá. Na tom všechno záleží.²²

Naše skutečné já ví, kdo je a co musí udělat. Má také energii, aby to udělalo, ať to stojí cokoliv. Nestačí zabít draka, zachránit princeznu nebo dokonce zemřít na kříži. Hrdinův skutečný úkol je především uchovat si lásku a svobodu, neztratit humor, objevovat radost, rozvinout své představy, a to ve všech situacích, které prožívá. Na urážlivost nebo sebelítost není čas ani prostor, jinak člověk není hrdina. Rozmrzelý a nevlídný svatý vůbec svatým není. Démoni, se kterými zápasíme, jsou vnitřní, tiší nenápadní, maskovaní a často se zjevují zčistajasna v podobě pýchy, negativismu nebo sebe-zaujetí. Bez duchovní kázně a pravidelného pokání by mnoho z nás vyhrálo spoustu bitev, ale prohrálo válku.²³

Příkladem ve všech situacích je nám Ježíš, který zlo zadržuje, snáší, očišťuje a proměňuje, místo aby ho jako většina z nás posílal dál. Bere na sebe hříchy světa a nedává najevo žádnou potřebu trestat někoho dalšího.²⁴

1.3.3 Dospět od chlapce k muži

Většina mužů nežije svůj život naplno, protože často nevědí, kdo jsou a co chtějí. Skrývají svou osamělost. Ztratili sebe sama, toto vědomí dítěte, které očekává, že bude šťastné, a že jeho život bude jedno krásné dobrodružství.

Chlapec než vyroste v muže, podobá se tygroví chovanému v zoologické zahradě. Záhy začíná ztrácet vědomí sebe sama. Je zmatený a jeho obrovská energie zůstává nevyužita. Uvědomuje si, že musí existovat něco víc, ale neví, co by ono „víc“ mělo být.²⁵

Kluci chtějí vědět, že jsou silní, že jsou nebezpeční, že jsou někdo, s kým se musí počítat. Právě proto si rádi hrají se zbraněmi různé bojové hry, ve kterých je prvek nebezpečí nebo soutěžení. Agrese je součástí toho, jak byl muž zamýšlen, máme ji napevno zabudovanou v konstrukci. Pokud je muž vychován jen k dobrácké povolnosti, tak zranění, které v životě utrží, ho připraví o veškerou odvahu. Jestli však věříme, že muž je stvořen k obrazu Božímu, neměli bychom zapomínat, že *Hospodin je bojovný rek; Hospodin je jeho jméno* (Ex 15,3).²⁶

Pokud se vám moc nezdá, že by Bůh měl rád divoké věci, zkuste přenocovat o samotě někde v lese, nebo se jděte projít za bouřky s hromobitím. Zjistíte, že většina země není bezpečná. Najednou si uvědomíte, že když Bůh

²² Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 120-122.

²³ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 41-42.

²⁴ Srov. tamtéž, s. 54.

²⁵ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 9-10.

²⁶ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 15-16.

tohle všechno stvořil, prohlásil, že to je dobré. Dává tím najevo, že upřednostňuje dobrodružství, nebezpečí, riziko a prvek překvapení. Celé stvoření je divoké. Bohu se to tak líbí. Nejvíc riskoval, když dal andělům i lidem svobodnou vůli. Padlí andělé i lidé využívají tuto moc k páchání zla. Takový je svět, který Bůh stvořil. Bůh nemá v povaze omezování rizika. Často nechává skutečnost zajít tak daleko, že nemá prakticky žádnou šanci. Boží ochota riskovat je prostě ohromující.²⁷

Bůh je Osoba nesmírně tvůrčí a chce, aby jeho synové žili také tak. Originalita a tvůrčí přístup jsou neodmyslitelným aspektem života osobnosti a mužné síly. Právě skrze dobrodružství, kdy přestáváme spoléhat na návody, se uvolňuje naše skutečná síla.²⁸ Asi potvrdíme slova J. Eldredgeho:

*Muž nikdy není mužem více, než když se vydá do dobrodružství, které se vymyká jeho kontrole, nebo se pustí do boje, ve kterém si není jistý vítězstvím.*²⁹

Vnitřní pevnost muže nepochází z úspěchů nebo majetku. Je třeba, aby našel duchovní základ pro svůj vnitřní život, který je specificky mužský a má své kořeny v přírodě.³⁰

Chlapci se často od svých otců nedozví nic o svém vnitřním životě. Jejich otcové toho nedávali a nedávají najevo dost, aby se od nich mohli synové učit. Pokud občas něco pociťovali, byly tyto pocity chaotické a neovladatelné. Nevěděli, jak projevat city, protože city vycházejí z nitra.³¹

Bez důkladného poučení o tom, co to je být mužem, se jejich chlapecká těla mění v mužská, ale oni sami nemají znalosti a schopnosti potřebné k jejich ovládnutí. Tohoto si začali všimnout spisovatelé a komentátoři na celém světě. Poukazovali na zřejmý fakt, kterého jsme si zatím nevšimli. Chlapcům a mladým mužům v naší společnosti chybí otec – jeho příklad, a také moudré vedení starších mužů. Chlapcům chybí procesy, které by jim pomohly dospět ve zralé muže.

Žijete-li v mužském těle, musíte se naučit s ním zacházet, a to nejlépe od někoho, kdo to sám umí. Hodně se můžeme inspirovat u starých kultur, které toto poučení svědomitě poskytovaly. Naše doba a společnost je však příliš zaměstnaná vyděláváním peněz a není toho schopná.³²

²⁷ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 32-34.

²⁸ Srov. tamtéž, s. 174.

²⁹ Tamtéž, s. 176.

³⁰ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 23.

³¹ Srov. tamtéž, s. 30.

³² Srov. tamtéž, s. 13-14.

Malí chlapci v dnešním světě často jen vyrostou ve větší malé chlapce. Klukům chybí „software mužství“. Po citové stránce z nich vyrůstají děti v dospělých tělech. Z toho plynoucí osamělost a zmatenost – protože nevědí, jak se vyrovnat s normálními mužskými pocity nebo jak navázat blízký vztah s jinými muži způsobují, že ještě usilovněji předstírají a ještě víc jsou izolováni.³³

Když situaci porovnáme s dívkami, zjistíme, že doma, ve škole i v přátelských vztazích obvykle daleko více vyrůstají v neustálém kontaktu s celou řadou schopných a komunikativních žen. Díky tomu se učí otevřenému a sdílnému stylu ženství. To vše jim umožňuje sblížit se s ostatními ženami a po celý svůj život od nich přijímat podporu a zase ji poskytovat dál. Přátelský styk mezi muži a chlapci je naproti tomu těžkopádný a vyhýbavý, chybí mu důvěrnost a často bývá jen krátkodobý.³⁴

Všichni se můžeme hodně naučit od rodičů a opatrovníků. Ale nikdy se nestaneme hotovými lidmi, nestrávíme-li dostatek času s dospělými stejného pohlaví. Když si představíme, že by nějaká dívka byla obklopena pouze muži, vyrůstala by s otcem a také všichni její učitelé a opatrovníci by byli muži, jistě bychom si dělali starosti, zda z ní vyroste normální žena. Přesto je stejná absence kontaktu s příslušníky svého pohlaví normální zkušeností milionu chlapců. Jsou to hlavně ženy, které převládají ve výchově nejen děvčat, ale i chlapců. Doma i ve školách.³⁵ S. Biddulph to potvrzuje následujícími slovy:

Aby chlapec vyrostl v muže, potřebuje pomoc mnoha mužů. Škola mu ji neposkytuje. Sledování televize taky ne. Ani matka, byť by se snažila sebevíc, ji sama poskytnout nemůže. Kluci potřebují kontakt s kvalitními muži a tato potřeba kontaktu přetrvává do dospělého života. Mladí muži potřebují starší muže a muži ve středním věku stále potřebují ještě starší muže. Pokud se tato jejich potřeba naplní, život se stává mnohem snesitelnějším, jistějším, zajímavějším a přátelštějším. Pocit osamělého boje a hrozícího selhání je tak nahrazen zážitkem, že život je cesta k mistrovství, na níž se vám dostává podpory.³⁶

Problémy s chybějící mužskou autoritou pozorujeme i u zvířat. Literatura uvádí případ, kdy se v jedné africké rezervaci přemnožili sloni. Aby je nemuseli vybějet, rozhodli se několik desítek mladých slonů přestěhovat do jiné rezervace. Jakmile sloní mladíci začali dospívat, rozvinula se v nebyvalé míře jejich

³³ BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 20.

³⁴ Srov. tamtéž, s. 14.

³⁵ Srov. tamtéž, s. 19.

³⁶ Tamtéž, s. 20.

agresivita. Ošetřovatelé si s nimi nevěděli rady, nakonec jim jeden zkušený zoolog poradil, aby k nim umístili několik zkušených sloních samců. Ukázalo se, že to byl správný postup, sloní mladíci se výrazně zklidnili.³⁷

Podobně je tomu u lidí. Dospívající chlapci nesmírně potřebují přirozenou, neformální autoritu otce, ocenění a tělesný kontakt. Nejde ani tak o objímání, jako spíše o mužské projevy – poplácání po zádech, žertovné zápasení, namasírování namožených svalů apod.³⁸

Mnoho lidí si nese „otcovské zranění“ způsobené tím, že se jich jejich lidský otec nikdy nedotkl. Nenašel si čas, neměl chuť, nebyl ochotný. Výsledkem jsou děti postrádající mužský princip, kterým chybí sebedůvěra, schopnost něco dokázat a vytrvat.³⁹

Nedostatek intenzivních kontaktů se staršími muži během dětství způsobuje, že chlapci vycházejí do života ochuzeni a potýkají se s potížemi. Protože nepoznali vnitřní svět skutečných mužů, vytvářejí si představu o sobě podle chatrných vzorů poskládaných podle televize, filmů a z postojů u svých vrstevníků.⁴⁰

Častým problémem je skutečnost, že je málo průvodců a rádců, kteří by dokázali uvádět do hloubky mužské životní cesty. Biologický otec je jen málokdy iniciačním vůdcem svého syna. Vždycky je to nějaký jiný muž, který musí uvést chlapce do jeho mužství, dovést ho od nespoutanosti k moudrosti. Pravý rádce nebo iniciátor vede mladého muže do jeho problémů a skrze ně. Bude to cesta, kde mu dva kroky vzad pomohou udělat tři kroky vpřed. Bude se sice cítit zablácen a rozhozen, ale také nespoutaný a moudrý. To je cesta Boží moudrosti.⁴¹

Zkoumáme-li starší kultury, zjistíme, že výchově chlapců věnovaly nesmírné a soustředěné úsilí a používaly k tomu obřady, učení a procesy, pro něž v naší kultuře nacházíme jen chabou obdobu. Tyto kroky jsou možná klíčem k pravému životu muže. Jejich cílem není pouze se dobře přizpůsobit životním podmínkám, ale především žít nádherný a vyrovnaný život.⁴²

Různé staré kultury v jiných částech světa mají tento proces pevně v rukou. Je totiž životně důležitý pro jejich přežití. Xervantové, žijící v brazilských deštných pralesích, mají osm etap mužství a učí se je v průběhu čtyřiceti let. Vyrůstají tu snad nejvyrovnanější muži na světě, s vlastnostmi, o něž usilujeme i my. Jsou silní, a zároveň něžní, odvážní, a zároveň soucitní. Muži z tohoto národa milují krásu a aktivně ji chrání. Je-li jim nabízen život ve městech,

³⁷ Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 131.

³⁸ Srov. tamtéž, s. 130.

³⁹ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 20.

⁴⁰ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 14.

⁴¹ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 13-14.

⁴² Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 21.

Xervantové se jen smějí a odejdou zpátky do pralesa. Jejich muži se nikdy necítí osamělí. Západní muži jsou oproti tomu někdy osamělí po celý život.

Po dlouhé věky byli chlapci, ale i dívky, zaučováni ve svých vesnicích a na farmách staršími muži, kteří přikládali jejich zrání veliký význam. Každý kmen nebo vesnice si tak vychovávaly kvalitní muže, kteří chránili životy všech před ohrožením. Dlouhé roky muži pracovali po boku žen a dětí. Teprve vlivem průmyslové revoluce opouštěli lidé své dosavadní společenství, stěhovali se do měst a nahrazovali zemědělství průmyslem, začali pracovat v továrnách a dolech. Materiální pokrok byl jistě přínosem, v mužském vývoji však vznikaly hluboké a nebezpečné mezery. Nedostatek mužských podnětů ve výchově chlapců vytvořil ve struktuře rodiny obrovskou trhlinu. Pozapomnělo se na to, že chlapci by mohli potřebovat otcovu přítomnost mnoho hodin denně, a ne pouze minuty, že v psychickém zdraví mužů hrají zásadní roli dědové a strýcové. Všude se začali objevovat nevyzrálí a nevyrovnaní muži.⁴³

Pro zdárný vývoj civilizace i jednotlivých národů je však důležité, aby si moudří starci uvědomovali svoji povinnost předávat duchovní dary svým následovníkům. Proč se to neděje? Je to tím, že jsme sobečtí, nebo tím, že my sami jsme se nikdy s takovým darem nesetkali? Zdá se, že to je většinou ten druhý případ. Oni prostě nevědí, jak na to.⁴⁴

1.3.4 Uhájit důstojnost

Muži tedy potřebují jiné muže, zejména starší muže, aby jim žehnali, oceňovali je, povzbuzovali, ukazovali jim jejich chyby a pozvedali jejich důležitost.⁴⁵

Navázání skutečného přátelství s muži a jejich emoční podpora nám můžou pomoci zjistit, jak dokonat vlastní zasvěcení do mužství. Také našim dospívajícím synům (a dcerám) můžou zprostředkovat zážitek mužského společenství a nahradit tak mezery, které sami vyplnit nemůžeme.⁴⁶

Muž je ve své síle Božím obrazem, ani ne tak v tělesném, jako hlavně v duševním smyslu. Ví, že byl stvořen, aby obstál, a přesto se ptá: Jsem toho schopen? Dokážu to? Když půjde do tuhého, když na tom bude skutečně záležet, zvládnou to? V hloubi duše se bojí, že bude odhalen. Že se ukáže, že se za muže jen vydává, ale že ve skutečnosti mužem není.⁴⁷ Dále J. Eldredge doslova říká:

⁴³ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 31-32.

⁴⁴ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 43.

⁴⁵ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 24.

⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 23.

⁴⁷ Srov. ELDRIDGE, J., *Srdce muže*, s. 45.

*Rány, které jste schytali, byly zaměřeny s udivující přesností. A víte, proč celý ten útok? Protože Nepřítel se vás bojí. Protože jste nebezpeční. Nebezpeční ve velkém. Kdybyste opravdu získali své srdce zpátky a s odvahou z něj žili, měl by s vámi ohromné problémy. Napáchali byste strašnou spoušť ...ve službách dobra. Vzpomínáte si, jak udatně a účinně zasáhl Bůh v dějinách světa? A vy jste větev toho vítězného kmene.*⁴⁸

1.4 Inicie jako výraz dozrávání muže

I v životě, který není ničím usměřňovaný a chybí mu iniciace, může člověk zaslechnout volání v podobě touhy, osamělosti, pochopení. Každý je určitým způsobem veden až za hranice svého „já“, k tomu, aby se vydal hledat nějaký transcendentní, větší cíl. Toto volání může přicházet buď zevnitř, nebo zvenčí. Člověka vždy přitahovalo něco, co je jiné, tajemné nebo posvátné. To je první pozvání ke znovuzrození. Náš souhlas v tomto okamžiku na sebe může vzít mnoho různých podob. Společné je, že z naší strany musí zaznít jasná důvěra a zřetelné ano. Mnoho lidí však v tomto bodě váhá. Není tu nikdo, kdo by jim řekl, co tato posvátná touha znamená, odkud přichází a kam nás vede – ani kdo by řekl, že to je Bůh.⁴⁹

*Vždyť stvořený člověk se už od první chvíle své existence ocitá tvář v tvář Bohu, jako by hledal svou podstatu; dalo by se říci, že hledá, jako by definoval sám sebe. Dnes bychom řekli, že hledá svou „identitu.“*⁵⁰

Většina mužů si svůj život i to, jak Bůh jedná, nevykládá správně. Často pokládáme totiž nesprávné otázky. Abychom mohli s Bohem vykročit na cestu směřující k zasněžení, musíme se začít ptát jinak: *Co se mě tu snažíš naučit? Co mi chceš ukázat? Jaké problémy v mém srdci tím vynášíš na povrch? Čeho bych se měl podle tebe vzdát?* Bůh se totiž může snažit zasněžit už dlouho. Pokud tomu něco brání, je to nesprávný způsob, kterým se muž vypořádá se svým zraněním, a to, jak si následně zařídil život. Bůh je nám vášnivě oddán a je zarytě odhodlán vrátit nám mužské srdce a osvobodit je. Když si však ránu nepřiznáme a neopláčeme ji, tak se nemůže zahojit. A pokud si myslíme, že si ji zasloužíme, tak se také nemůže zahojit. Problém většiny mužů je v tom, že své zranění zapírají. Nepřiznají, že k němu došlo, popírají, že to bolí a už vůbec nepřipouští, že by snad mělo nějaký vliv na to, jak dnes žijí. Bůh tedy musí vést muže

⁴⁸ ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 78.

⁴⁹ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 40.

⁵⁰ JAN PAVEL II., *Teologie těla*, s. 42.

k zasvěcení úskokem, způsobem na první pohled zvláštním, až krutým. Zraní je přesně do místa, kde byli zranění. A důvod je prostý: *To co zapíráme, se nemůže uzdravit.*⁵¹

Bůh nám dal oči, abychom viděli, dal nám uši, abychom slyšeli. Dal nám také vůli, abychom si mohli vybrat, a dal nám srdce, abychom mohli žít. Můžeme mít pocit, že naše srdce je mrtvé a vyřízené, ale je tam. Něco divokého, silného a udatného, co jen čeká na vysvobození. V tom, jak zacházíme se svým srdcem, je všechno. Muž musí vědět, že je silný, musí vědět, že na to má.⁵²

Skutečná zkouška mužnosti, začátek mužova vykoupení, vlastně začíná právě ve chvíli, kdy se nemůže opírat o to, na co spoléhal celý život. Když se všechno zhroutí, když falešné já selže. Nepřítel nás stále svádí k tomu, abychom měli všechno pod kontrolou. Bůh maří naše plány, protože nás chce zachránit před tím, co by nás nakonec zničilo.⁵³ J. Eldredge hovoří o úplném dobrodružství v tomto ohledu:

*Naše falešná já vyžadují návod, než se do něčeho pustí. Chtějí záruku úspěchu a tu nedostaneme. A tak v životě muže přijde chvíle, kdy se od toho všeho musí odpoutat a vyrazit s Bohem do neznáma.*⁵⁴

1.4.1 Nový důvěrný vztah s Bohem – křest

Aby se zrodil muž, musí „zemřít“ chlapec. Podobně mluví Ježíš o pšeničném zrně (J 12,24). Pokud nás naplňuje naše „já“, na Boha už v nás nezbude místo. Je ale důležité prožít tento proces v Boží režii.⁵⁵

Mladé muže iniciace vždycky učila umírat dříve, než zemřou, a tím začínali znovu žít. To je stále stejná pravda, kterou učil Ježíš a připomíná nám ji původní rituál křtu. Mluví o ní židovští proroci, Mohammed, mystikové, mnozí chudí a postižení lidé.⁵⁶ *Je jenom jedna možnost, jediný způsob, jak porozumět: vydat se sami touto cestou až do konce.*⁵⁷ Kdo prochází iniciací, musí se stát novicem ochotným nechat se vést a být poučován. Vyžaduje to hodně pokory, trpělivosti v naslouchání. Ochotu být stále začátečníkem.⁵⁸

Pro většinu mužů je Bůh buď příliš daleko, nebo příliš slabý. Zkrátka přesně takový, jak vidí své pozemské otce.⁵⁹ Pokud byl otec v rodině vzdálený,

⁵¹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 92-93.

⁵² Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 21.

⁵³ Srov. tamtéž, s. 96-97.

⁵⁴ Tamtéž, s. 176.

⁵⁵ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 41.

⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 38.

⁵⁷ Tamtéž, s. 44.

⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 50.

⁵⁹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 26.

budete předpokládat, že i Bůh je vzdálený. Podobně pokud matka všemi a vším manipulovala, tak budete předpokládat, že i Bůh jedná stejně a budete se vůči němu bránit stejným způsobem jako doma. Když byl v rodině často někdo odsuzován, i váš Bůh bude lidi odsuzovat.⁶⁰ Stejně i Ježíš je nám představován spíš takový mírný a jemný. Máme dojem, že to byl nejhodnější člověk na světě.⁶¹

Východiskem z takového začarovaného kruhu je samozřejmě pravý hluboký vnitřní vztah s Bohem, který navážeme po očištění od falešných představ o tom, jaký je. Také to může být rozhodnutí věřit všemu, co Ježíš hlásal o Bohu, jaký Bůh skutečně je.⁶² V Bibli vidíme mnoho příkladů:

Mužství se předává z otce na syna a pak z Otce na syna. Adam, Abraham, Jakob, David, Ježíš – ti všichni se dozvěděli, kým jsou, díky důvěrnému vztahu s Bohem, se svým Otcem.⁶³ Ježíš je tesařův syn, což znamená, že v počátcích cesty mu Josef mohl pomáhat. Když se ale setkáme s Ježíšem jako s mladým mužem, Josefa už nevidíme. Ježíš má nového učitele – svého pravého Otce – a právě od něho se musí dozvědět, kým ve skutečnosti je a z jakého je těsta.⁶⁴

Cesta muže je stezka, po které se během svého života vydává, je to neustálé hledání jeho cíle cesty a kroků, které podniká. Každý den si volí svou stezku, kterou půjde. Směr, kterým jde, ovlivňuje všechny oblasti jeho bytí – vztahy s lidmi, chování k jeho rodině, pohled jakým ho vnímají ostatní, dokonce i jeho zevnějšek. Kupředu ho povede jedna cesta. Všechny ostatní ho zavedou zpět. I muži, kteří nebyli v žádném ohledu atraktivní, se radikálně změnili poté, co se naučili chodit s Duchem Božím. Jakmile se do nich začal otiskovat jeho obraz, vyvinula se u nich plnost duše, nádherná čistota a vnitřní sebedůvěra s vědomím, že ví, kam jdou. Toto jim dodalo sílu a jistotu o smyslu jejich života.

Bible nám odhaluje na mnoha místech návod, jakou cestou bychom měli jít. Máme chodit v mravní bezúhonnosti, protože Hospodin *neodepře štěstí těm, kteří žijí v nevinnosti* (Ž 84,12). Máme také chodit bez vin, protože *kdo žije bezúhonně, bude zachráněn* (srov. Př 28,18). Máme chodit se zbožnými rádci, protože *blaze tomu, kdo nechodí, jak mu radí bezbožní* (srov. Ž 1,1). Máme chodit v poslušnosti, protože *blaze každému, kdo se bojí Hospodina, kdo kráčí po jeho cestách* (srov. Ž 128,1). Máme chodit s lidmi moudrosti, neboť *kdo chodívá s moudrými, stane se moudrým* (Př 13,20). Máme chodit kontinuálně, protože *kdo žije bezúhonně, žije bezpečně, kdežto kdo chodí křivolakými cestami, bude odhalen* (Př 10,9). Nejvíce ze všeho máme ale chodit po cestě svatosti. *Bude tam*

⁶⁰ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 91.

⁶¹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 26-27.

⁶² Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 91.

⁶³ ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 113.

⁶⁴ Tamtéž, s. 91.

silnice a cesta a ta se bude nazývat cestou svatou. Nebude se po ní ubírat nečistý, bude jen pro lid Boží. Kdo půjde po této cestě, nezbloudí, i kdyby to byli pošetilci (Iz 35,8). Nejlepší na chození po cestě svatosti je fakt, že i když uděláme něco nešikovného nebo neobratného, nebudeme z ní vyhnáni. Bůh touží po tom, aby byl každý krok muže veden jím samým (srov. Ga 5,25) tak, aby s ním mohl chodit a růst k Božímu obrazu. Muž, který chodí s Bohem, je skutečně přitažlivý.⁶⁵

Když muži věří své mužské duši, protože se setkali s dobrou mužskou tváří Boha Otce, stávají se stále víc celiství a svatí. Byli poučeni o tom, co je to hněv, vášně, moc a jasná přímočarost a jak je ovládat. Dokážou být v klidu, když vědí i nevědí, jak se právě zachovat. Nelpí na tom, že dosáhnou úspěchu. Nepotřebují si potvrzovat svou hodnotu, cokoliv soudit nebo přehlížet. Žijí ve svobodě.⁶⁶

1.4.2 Velikonoční tajemství – eucharistie

Svatý Pavel zná *to jediné, čeho je nám třeba* (srov. Ř 6,13) což dnes nazýváme velikonoční tajemství. Zná jasně cíl a nenechává se svést z cesty nepodstatnými věcmi. Je stále ochoten nás k němu přivést a přitom udělit tvrdé rány našemu vševládnému já a naší arogantní vůli. Sám byl mnohokrát přiveden na hranici vlastních sil a postupně se naučil přijímat svůj život z onoho „většího zdroje,“ takže nakonec může vyslovit nádhernou větu: *Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus.* (Ga 2,20) Kriterium pravé víry je pro Pavla velmi jednoduché, totiž přebývat s Kristem v sobě navzájem, a to již teď a v současném konkrétním těle, ne později.

Copak nepoznáváte sami na sobě, že Ježíš Kristus je ve vás? – Jinak jste se neosvědčili! (2K 13,5-6)

Smrt není pro Pavla ani osudem, ani něčím, z čeho má strach. Je to cesta a vstupní brána do věčnosti. Je to také způsob formování dřívě, než skutečně zemřeš, tak jak to prožil na cestě do Damašku a potom ještě mnohokrát. Proto se jí stále statečně dívá do tváře, překonává ji a zdá se, že z ní nemá žádný strach. Zemřel více než jednou, jak se sám chlubí (srov. 2K 11,23-27) a teď žije nový život – ne svůj vlastní, jak si ho vybral, ale takový, který přijal od Boha. To je jádro i naší věci, klíč a naplnění veškeré iniciace.

Pavel jenom jednou používá výraz „byl jsem iniciován“ a to způsobem, který vyjadřuje slovy: *Dovedu žít v odříkání a dovedu žít v hojnosti. Seznámil*

⁶⁵ Srov. OMARTIANOVÁ, S., *Síla manželčiny modlitby*, s. 161-162.

⁶⁶ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 19.

*jsem se důvěrně se vším: se sytostí i hladověním, s nadbytkem i nedostatkem. Všechno mohu v tom, který mi dává sílu. (F 4,12-13).*⁶⁷

Skutečným duchovním učitelům, ani Ježíšovi nejde o utváření vlastního já, ale o to naučit ono pšeničné zrno „umírat“, protože vědí, že jinak zůstane „pouhým pšeničným zrnem“ a nepřinese „hojnou úrodu“ (J 12,24).⁶⁸

1.4.3 Dospělý věřící muž – biřmování

Je mnohem účinnější vzdát se touhy mít situaci pod kontrolou, protože je to nesplnitelná iluze a místo ní přijmout přátelství, které nám Bůh nabízí; znamená to zahodit zaprášené návody a raději se sprátnit s Bohem. Abraham to zakusil, Mojžíš také. Ani David nemá žádný neměnný plán, upravuje ho „za pochodu“ a spoléhá při tom na Boží radu. Tak žije každý Boží přítel a blízký spojenec. Ježíš říká: *Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce (J 15,15).* Bůh nás nazývá přáteli. Chce si s námi povídat – osobně a často. Celá naše cesta k autentickému mužství se točí kolem takových hovorů s Bohem „za denního vánku“. Každodenní jednoduché otázky mění potíže v dobrodružství a události našeho života se stávají příležitostmi k zasvěcení. „Co mě tím chceš naučit, Bože? Co si přeješ, abych udělal... nebo čeho se vzdal? K čemu v mém srdci chceš promluvit?“⁶⁹ J. Eldredge dává k podobným rozhovorům s Bohem svůj návod:

Neptejte se jak, tím byste svému přání podrazili nohy. Otázka jak nikdy není ta správná otázka, je to otázka nevíry. Znamená: „Dokud nebudu mít cestu před sebou jasně nalinkovanou, neuvěřím a nevydám se po ní.“ Bůh vetkal do látky tohoto světa určitý vzor, a pokud ho narušíme, nemůžeme doufat, že najdeme život. Protože naše srdce odešla tak daleko od domova, dal Bůh zákon jako jakési zábradlí, které nám pomáhá držet se od propasti dál. Ale cílem křesťanského učednictví je proměněné srdce. Je to přerod chlapce, který potřebuje zákon, v muže, který dokáže žít z Ducha zákona. „Chci říci: Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost.“ (Ga 5,16)⁷⁰

Člověk má pocit, že je to čiré šílenství, že zůstane úplně bezmocný a neskutečně zranitelný. Jde prostě o to, abychom přijali pozvání opustit všechno, na co jsme spoléhali, a vydali se na dobrodružnou cestu s Bohem. Ztráta

⁶⁷ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 52-56.

⁶⁸ Srov. tamtéž, s. 147.

⁶⁹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 177-178.

⁷⁰ Tamtéž, s. 171.

falešného já je bolestná. I když je to jen maska, přece jen jsme ji nosili léta, a přijít o ni nám připadá jako ztratit dobrého kamaráda. A pod maskou je všechna bolest a strach, před kterým jsme utíkali a skrývali se.⁷¹

K tomu, aby se člověk obrátil a prošel opravdovou změnou, nestačí jen slova, která vyslechne. Dokud nezačne jednat a nevyužije reálné životní situace, nepřekročí sám sebe, neopustí svoji bezpečnou zónu, nemá co kontemplotovat. Když se přestane dívat na všechno pohledem vlastního zájmu, změní svůj úhel pohledu, podívá se očima toho druhého, stane se svobodným. Je to však tanec, Boží tanec, ve kterém se stále pohybujeme mezi akcí a kontemplací. Tento druh umění zdokonaluje celý náš život, až nakonec jednáme v úplném vědomém sjednocení s Bohem. Takto kontemplujeme, zatímco v sobě zadržujeme bolest světa, neseme ji a proměňujeme.⁷²

Jestliže dokážeme být přítomni a milovat a žít tady a teď, jsme připraveni pro nebe. Pokud nevíme, jak být přítomni, jak bychom vůbec mohli být připraveni na skutečnou Přítomnost? Když nejsme schopni vidět dobro, pravdu a krásu nyní, jak bychom se mohli radovat z „blaženého patření“? Pokud se nenecháme obejmout Bohem nyní, kde máme jistotu, že to dokážeme zítra, nebo, až budeme umírat? To, co jsme nyní, to, čemu nyní dáváme přednost, to, čemu dnes říkáme ano, je to, co bude věčné.

Ježíš jako učitel nám ukazuje způsob, jak máme být lidmi, a jak máme žít na tomto světě. Nesmíme však zapomínat, že se od něj můžeme dozvědět také to, jak „jít do nebe.“ Být dospělým znamená projít stadiem růstu vzdáváním se všeho, pochopit, jak žít ze svého pravého já. Dospělý věřící je jenom ten, kdo přestal nenávidět, obviňovat, šířit kolem sebe smrt a negativitu. Stal se retranslační stanicí života.⁷³ S. Omartianová doplňuje Rohrovy úvahy následujícím obrazem muže:

Integrita není to, kým se zdáte být, když jsou na vás upřeny všechny oči. Je to to, kým jste, když se nikdo nedívá. Je to úroveň morálky, pod kterou nikdy nespádnete, ať se kolem vás děje cokoliv. Je to vysoké měřítko poctivosti, pravdivosti, slušnosti a cti, které není nikdy překročeno. Je to jednání s druhými tak, jak byste chtěli, aby oni jednali s vámi. Muž plný integrity něco řekne a myslí to tak. Nehraje si se slovy způsobem, že nikdy nevíte, na čem jste. Ví, jak učinit své „ano“ „Ano“ a „ne“ „Ne“. „Co je nad to, je ze Zlého“ (Mt 5,37). Nebude se snažit hrát to na obě strany, aby se zavděčil každému. Jeho cílem je líbit se Bohu a dělat to, co je správné. Muž plný integrity „nemění, co odpřisáhl, i když je mu to na škodu“ (srov. Ž 15,4). Dodrží své

⁷¹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 98.

⁷² Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 106.

⁷³ Srov. tamtéž, s. 96-97.

slovo, přestože ho to něco stojí. Pokud by se snad ocitl v kompromitující situaci, bude dál pevně stát za tím, čemu věří. Je za všech okolností mužem pravdy a můžete se spolehnout na jeho čestnost. Muž, který „žije bezúhonně, žije bezpečně“ (srov. Př 10,9), protože jeho bezúhonnost ho vede a navěky staví před Boží tvář (srov. Ž 41,13).⁷⁴

Integrita nastává v srdci muže a často ho stojí mnoho přemáhání. I když učiní správnou volbu, nepřítel se stále snaží chytit jej do léčky a odradit ho od jeho rozhodnutí. Muž, který se drží principů vysoké morální integrity, těší se však Božímu požehnání, a získává dědictví i svým dětem. Bible říká: *Spravedlivý žije bezúhonně; blaze bude po něm jeho synům!* (Př 20,7)⁷⁵

⁷⁴ OMARTIANOVÁ, S., *Síla manželčiny modlitby*, s. 117.

⁷⁵ Srov. tamtéž, s. 118.

2 Muž jako manžel

Ve vyprávění o stvoření světa v knize Genesis přichází spojení muže a ženy na konci stvoření jako jeho vrchol. Bůh učinil muže a ženu, jednoho pro druhého. Adam a Eva uprostřed uctivého a poslušného stvoření byli veledílem stvořitelského činu. A oni se poznali a vrhli se do náruče jeden druhému svobodně v radosti první lásky.⁷⁶

Muž a žena jsou k sobě přitahováni jakoby magnetem a bez přestání po sobě touží. Jsou částí jediného celku. Touží tento celek znovu vytvořit, chtějí se navzájem doplňovat, stát se jedním tělem. Síla, která je žene k sobě navzájem, je síla lásky.⁷⁷

2.1 Potřeba zůstat hrdinou a rytířem

Adam dostal vichr a moře, koně a sokola, všechna divoká i krotká zvířata, ale – jak řekl Bůh sám – nebylo to v pořádku, dokud neměl i Evu. Muže nic neinspiruje tolik, jako krásná žena. V srdci muže je něco vášnivého. On nepotřebuje jen samotný boj, ale potřebuje někoho, pro koho by ho mohl podstoupit. Muži touží být hrdiny pro své krásné paní. Nehemjáš říká hrstce odvážných, kteří chrání neopevněný Jeruzalém: *Nebojte se jich...! Bojujte za své bratry, syny a dcery, ženy a domy!* (Neh 4,8) Samotný boj nikdy nestačí. Muž touží po romantice. Nestačí být hrdina; jde o to, aby byl hrdinou pro někoho určitého, pro ženu, kterou miluje.⁷⁸

V srdci každého muže je touha zachránit krásnou paní. Je to podobné jako v příběhu, který se vypráví o jedné nesmírně okouzující dívce. Uvádí jej ve své knize J. Eldredge. Možná je to královská dcera, nebo jen obyčejná služebnice, má srdce princezny. Její mládí podle všeho neuvadá. Proudění jejích vlasů, hloubka jejích očí, sladkost jejích rtů, krása postavy: zkrátka, růže se před ní rdí hanbou a slunce v porovnání s její krásou bledne. Její srdce je ze zlata, její láska přímá jako dráha šípu. Tato půvabná dívka je však nedosažitelná. Je uvězněna v temné věži a v zajetí zlých mocností, které ji vězní. Získat ji může jen opravdový hrdina. Jen ten nejudatnější, nejsmělejší a nejstatečnější bojovník může doufat, že ji osvobodí. Hrdina se s vynalézavostí a s ryzí odvahou pustí do

⁷⁶ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 84-5.

⁷⁷ Srov. TROBISCH, W., *Dva středy však jeden kruh*, s. 86.

⁷⁸ Srov. ELDREDGE, J., *Pozor! Srdce muže*, s. 19.

obléhání věže i toho zlosyna, který dívku drží v zajetí. Na obou stranách je prolito množství krve. Nakonec zvítězí a černokněžník je přemožen, nebo drak je udolán. Rytíř konečně ví, že dívka je jeho. Svou udatností dobyl její srdce. Odváží si ji tedy na koni do své chaloupky u potůčku v lesích, aby tam strávili chvíle, které slovům vášeň a láska dají novou hloubku. Podobné schéma příběhu je časté, rádi je čteme nebo sledujeme.

Proč je tento příběh tak hluboce vryt do naší duše? Každé děvčátko ho zná dávno předtím, než ho od někoho slyší. Sní o tom, jak jednoho dne přijde její princ. Chlapci si nacvičují svou roli s dřevěnými meči a kartónovými štíty. A jednoho dne si chlapec, nebo spíše už mladý muž uvědomí, že právě on chce být tím, kdo krásnou dívku získá. Od starověkých legend po nejnovější kasovní trhák je téma silného muže, který přichází zachránit krásnou ženu, všudypřítomnou součástí lidské přirozenosti. Tento mýtus inspiruje pohádky, literaturu, hudbu i filmy. Je vepsán do našich srdcí jako jedno z nejniternějších přání každého muže a také každé ženy.

Tyto mýty před nás staví něco transcendentního a věčného. V první řadě nikdo z nás nikdy doopravdy nevěřil, že by černokněžník byl skutečný. Často si představujeme, že získáme dívku bez boje. Většina z nás má dojem, že ten nejtěžší zápas byl pozvat ji na první rande. A dále jsme nepochopili věž a její souvislost se ženíným zraněním. Nepochopili jsme, že krásná dívka je v nesnázích. Eva je přece korunou stvoření, ztělesňuje Boží vytříbenou krásu a záhadnost způsobem, kterému se nic nevyrovná v celém stvoření. Proto má na ni ten Zlý mimořádně spadeno. Většina jeho zlovůle se obrací právě proti ní. Pokud se mu podaří ženu zničit nebo udržet v zajetí, podaří se mu zkazit celý příběh. Každá žena tedy potřebuje vědět, že je nesmírně krásná, romanticky záhadná a že je vyvolená. To je podstata její totožnosti, to, v čem je Božím obrazem. Zajímá ji, zda o ni budeme usilovat. Zda jsme uchvázeni její osobností, jestli se budeme pro ni bít.

Nejdůležitější problém ve vztahu mezi mužem a ženou je ten, že my muži ve chvíli, kdy je na nás, abychom se za svou ženu začali skutečně bít, váháme. Chtěli jsme vypadat jako rytíři, ale nechtěli jsme jako rytíři krvácet. Neměli jsme ponětí o věži, o drakovi, ani o tom, k čemu je naše síla. Dál se snažíme zachránit sami sebe. Zapomněli jsme, jak hluboká rozkoš je vydat sebe sama pro toho druhého. Většina mužů by chtěla získat krásnou dívku, aniž by je to cokoliv stálo. Chtěli by všechno potěšení z krásy bez sebemenšího utrpení a boje.

Vzpomeňme však na hrdinství Josefa, Mariina manžela a Ježíšova nevlastního otce. Jako křesťané jistě dostatečně neoceňujeme, co pro Marii a pro Ježíše udělal. Všechnu tu bolest, urážky a riziko, které musel snášet.⁷⁹

⁷⁹ Srov. ELDREDGE, J., *Pozor! Srdce muže*, s. 151-6.

Má-li tedy mladý muž úspěšně navázat vztah s mladou ženou, nejprve se musí jako muž dobře cítit sám se sebou. Má mít vyřešenou svou vnitřní úctu. Místo arogance má disponovat klidnou sebedůvěrou. Díky této sebedůvěře zbývá méně místa na agresivitu nebo soupeření, které ženy ponižují. Má umět přijímat a ovládat své prudké touhy, přistupovat k ženě jako rovný k rovnému, bez potřeby moci či nadvlády. Aby byl člověk úspěšný jako milující, musí být také nejdříve přesvědčený, že sám je hoděn lásky. Má být schopen přijímat a poskytovat něžnost a má mít „okouzlující duši a silné srdce“.⁸⁰

2.2 Manželství modelem pro život

Muž i žena jsou každý obrazem samotného Boha. Když je Bůh dobro, pravda, krása, láska, pak i každý člověk jako Jeho dítě je Jeho umělecké dílo. Stejně tak to platí i o manželství. *Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.* (Gn 2,24) Je to tedy pevný a trvalý svazek, kde se nepředpokládá nějaké rozdělení. Má být pevný a trvalý. Pojátkem tohoto svazku musí být láska až do smrti. Jedním z poslání tohoto svazku je životní spolupráce na utváření dalších dětí (obrazů Božích) jejich početím, zrozením a výchovou.

Manželé se ode dne svého setkání podobají lidem, kteří chtěli zbudovat nádhernou katedrálu. Katedrálu krásy a čistoty. Může se jim to podařit jen s pomocí nejkrásnějších a nejčistších citů. Je to ve skutečnosti těžké, také život ji občas někde pošramotí, přesto však může být velká a skvostná. Jako katedrála potřebuje svého architekta, tak i naše manželství má svého architekta, který s ním má své plány. Čeká však na souhlas manželů. Chce, aby byli jeho tajemným organizmem, malou církví, jehož hlavou je Syn Boží a oni jeho tělem, jak to vyjádřil sv. Pavel v listě Efezským. (srov. Ef 5,23) Záleží na tom, jak ochotně naslouchají plánům Božím, a zda jim dají svůj souhlas. Když si myslí, že jsou chytřejší než architekt, odchylují se od umělecké tvůrčí činnosti, chtějí prožívat své pocity a představy, se kterými Boží plán nepočítá, přestane vše „klapat“.

Pro křesťanské manžele je také samozřejmostí denní modlitba a audience s režisérem či architektem. Vědí, že pro všechny překážky, které se objeví, jsou ve scénáři i jejich řešení. Že všechny tyto „kříže“ jsou k tomu, aby se osvědčila jejich kvalita a mohla růst jejich láska.⁸¹

⁸⁰ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 61-62.

⁸¹ Srov. KUBÍČEK, L., *Velké tajemství – manželství jako umělecké dílo*, s. 23-25.

2.3 Tělesnost a sexualita muže

Kapitolu o mužské tělesnosti a sexualitě uvedme dvěma citáty z církevních dokumentů:

Sám Stvořitel stanovil, aby při naprostém tělesném sebedarování manželé zakoušeli rozkoš a uspokojení jak tělesné, tak duchovní. A proto se manželé nedopouštějí ničeho zlého, když o takovou rozkoš usilují, a když se jí oddávají. Přijímají to, co pro ně Stvořitel chtěl. Nicméně, manželé mají umět zůstat v mezích správné umírněnosti. (Pius XII., promluva 29. října 1951) Spojením manželů se tedy uskutečňuje dvojí cíl manželství: blaho samých manželů a předávání života. Tyto dva významy nebo hodnoty manželství se nemohou oddělovat, aniž by negativně ovlivňovaly duchovní život dvojice a neohrozily blaho manželství a budoucnost rodiny. (KKC 2363)

Je patrné, že není pravdivý názor, že sex v křesťanském manželství slouží pouze k plození dětí, a stejně je mylné pojetí sexu výhradně jako neplodné rozkoše. Čistota vyžaduje, aby se člověk naučil ovládat. To je škola lidské svobody. Člověk buď ovládá své vášně a dosáhne pokoje, anebo se dá jimi zotročit a stane se nešťastným. Čistota, jak ji chápe Katechismus katolické církve, vyjadřuje zdařilou integraci pohlavnosti v člověku a tím vnitřní jednotu člověka v jeho tělesném a duchovním bytí. Čistá osoba uchovává všechny síly života a lásky, které jsou v ní, nedotčené. (KKC 2337-8)⁸²

2.3.1 Sexuální síla

„Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, ... jako muže a ženu je stvořil.“ (Gn 1,27) Proto sexualita mezi mužem a ženou je výrazem touhy po plnosti.⁸³

To, co by v našem životě mělo představovat jednu z největších radostí, však bývá často jedním z největších zklamání. Lidská sexualita je potencionálně velkým zdrojem energie, která nás nutí ke spojení. Většina mužů se za své sexuální pocity v podstatě stále stydí. V hloubi svého nitra se mnozí cítí jako „násilníci“ závislí na sexu, kteří chtějí jen to jedno.⁸⁴

Sexuální síla je vepsána do struktury našeho těla, i do jeho rozmnožovací a pohlavní části, bez ní by nepřicházely na svět nové generace. Zapsala se právě

⁸² Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 64-65.

⁸³ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 16.

⁸⁴ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 49-50.

do té části, na kterou jsme nejvíce pyšní a současně se za ni nejvíce stydíme. Na samém počátku stvoření se zeptal Hospodin Adama: *Kdo vám řekl, že jste nazi?* (Gn 3,9 - 10), jakoby tím říkal: *Stvořil jsem vás takové, proč se toho bojíte?* Připomeňme si ještě také citát ze *Zpěvů ze skály* T. S. Elliota, v nichž se vyjadřuje stručnými a jasnými slovy:⁸⁵

*Pán, který vše stvořil, si musí přát, abychom tvořili i my, včleňovali naše tvoření do služeb jeho díla, což je služba stvoření. Neboť člověk je spojením ducha a těla a proto musí sloužit jako duch a tělo. Viditelný a neviditelný, dva světy se setkávají v člověku, viditelný a neviditelný se musí setkávat v jeho chrámu, nemůže odmítnout tělo.*⁸⁶

To, co je v mužské duši vepsáno nehlouběji, je vytvářet život v druhých. S největší pravděpodobností je proto pohlavní styk tak silnou a vytrvalou potřebou mužů. Pokud jde o vztah a setkávání, tak Bůh ho takto učinil. Jinak by asi mnoho mužů zůstalo samotných a soběstačných.⁸⁷

Je dobře, když manželka pochopí, že její muž nemůže svou sexuální touhu jednoduše vypnout. Jemu samotnému se nelíbí, že žije v takovém tlaku. Je to fyzická záležitost daná hormonem, není to duchovní vada. Pokud však žena bude jeho přirozenou touhu používat proti němu, a on bude mít pocit, že ho chce ovládat, místo aby mu byla partnerkou, bude vůči ní pociťovat zášť, a to i tehdy, bude-li svolná. Pomalu se v něm bude vršit hořkost a hněv a on se bude propadat do doutnající výhně nespokojenosti.⁸⁸

Ze zkušeností vyplývá, že ženu tato divočejší stránka mužovy povahy přitahuje, ale jakmile dotyčného uloví, pustí se do práce na jeho zdomácnění. Tak je muž zbavován svého mužství i v manželství. A je ironické, že přestože to muž dovolí, má to ženě za zlé. Ona se však sama diví, kam se poděla ta dřívější manželova vášeň.⁸⁹

Chce-li muž mít šťastné manželství, musí být schopen vyjádřit svůj názor a diskutovat. Nenechat se vyvést z míry a vytrvale argumentovat, dokud se záležitost nevyřeší. Ženy jsou také pouze lidské bytosti. Někdy mají pravdu a jindy se mohou mýlit. Často mužům pouze nerozumějí, protože jim dostatečně nevysvětlili, jací jsou.⁹⁰

Muž touží po sexuálním uspokojení, ne jenom po sexu. Sexuální uspokojení není založeno na manželčině ochotě, ale hlavně na jejím nadšení. Od ženy je

⁸⁵ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 114-115.

⁸⁶ Cit. v: tamtéž, s. 115.

⁸⁷ Srov. tamtéž, s. 110.

⁸⁸ Srov. LEMAN, K., *Jsou muži skutečně takoví, jak si myslíme?*, s. 129.

⁸⁹ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže* s. 74.

⁹⁰ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 71.

velmi milé, že je ochotná, ale to, že se stane poněkud ochotnější nádobou, muže neuspokojí.⁹¹ Touží po tom, aby se radovali oba.

2.3.2 Sexuální naplnění

To, co manžel ve společném rodinném životě potřebuje nejvíc, není více sexu. Nejsou to ani peníze, ani chutnější strava, ani více respektu. To, po čem manžel touží nejvíce, je sexuální naplnění. Je známo, že muži se zpravidla chtějí milovat častěji. Málomocná žena však ví, proč je tomu tak. Mnoho žen má pocit, který K. Leman vyjádřil touto větou: *At' už mu dám jakékoliv množství sexu, stejně bude chtít více!*⁹² Kdyby si však manželé dokázali společně pohovořit, jistě by z manželovy strany zaznělo, že ocení, pokud by manželka občas sex sama iniciovala a nenechávala to pořád na něm, nebo kdyby byla při sexu aktivnější. Muž se dokáže uskromnit, má však rád pocit, že o něj manželka stojí.⁹³ K. Leman dále upřesňuje:

Sex je jedním ze způsobů, jimiž muž prokazuje lásku své ženě. Podobně jako manželky jsou přesvědčeny, že muži by měli být laskaví a že by měli pomáhat v domácnosti, jsou zase muži přesvědčeni, že manželky by měli být horlivé, ba dokonce agresivní v posteli. Ono se to vyplatí. Často muž říká: „Budu-li mít jistotu, že mě opravdu miluješ a že se mnou chceš sexuálně žít, pak budu schopen ti s leccím pomoci.“⁹⁴

Hluboké sexuální uspokojení lze dosáhnout pouze ve vztahu, ve kterém vládne naprostá citová důvěra. Může však trvat roky než se jí dosáhne. Sex není oddělenou částí člověka, účastnit se ho musí nejen tělo, ale i srdce, duše a mysl. Sex je duchovní záležitostí, schopnou proměnit celý náhled na život a posílit pocit, že žít je nádherné.⁹⁵

Muž musí ve své sexualitě nalézt způsob, jak se cítit nejen uspokojený, ale i proměněný a naplněný. Sex bude buď lacinou a vtíravou součástí života, nebo posvátným a mocným zdrojem duševní pohody. Není nic mezi tím. Je potřeba odhalit posvátnost sexuality.⁹⁶

⁹¹ Srov. LEMAN, K., *Na otci záleží*, s. 119.

⁹² Tamtéž, s. 125.

⁹³ Srov. tamtéž, s. 125.

⁹⁴ Tamtéž, s. 130.

⁹⁵ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 66.

⁹⁶ Srov. tamtéž, s. 22.

2.3.3 Sexuální harmonie

Muž je však za projevy své sexuality také zodpovědný. S. Biddulph o tom píše:

*Skutečně zralí muži však vědí, že za svou vlastní sexualitu zodpovídají oni sami. To oni „uzavírají hřebce do ohrady“, abychom použili Dalbeyova slova. Ne kastrují, pouze uzavírají, takže pak ho můžou vést tam, kam oni chtějí, aby šel. Muži, kteří se tohle naučili, vnášejí do svých setkání se ženami určitý vnitřní klid, který zdaleka není nudný, nýbrž erotický a pro ženy sám o sobě trochu trýznivý. Právě tuto vlastnost ženy v mužích hledají. Hledají někoho, kdo je schopen o ně trvale, vášnivě usilovat – a ne nějaké přerostlé dítě, které chce být prisáté u prsu!*⁹⁷

I. Trobischová na toto téma doplňuje:

*Manželství tedy není cíl, ale cesta. Muž a žena na ni společně putují. Rostou, zrají a učí se milovat tak, aby jako zralý plod svého manželství získali také sexuální harmonii.*⁹⁸

Svatý Pavel zasazuje celý tělesný vztah manželů do harmonické jednoty:

Muž ať prokazuje ženě, čím je jí povinen, a podobně i žena muži. Žena nemá své tělo pro sebe, ale pro svého muže. Podobně však ani muž nemá své tělo pro sebe, ale pro svou ženu. Neodpírejte se jeden druhému, leda se vzájemným souhlasem a jen na čas, abyste byli volni pro modlitbu. Potom zase buďte spolu, aby vás satan nepokoušel, když byste se nemohli ovládnout. (1 K 7,3-5)

Nepotřebujeme biblického exegetu, aby nám vysvětlil, co měl svatý Pavel na mysli. Výraz „čím je jí povinen“ se jistě týká manželského styku. Pavel tedy říká ženatým a vdaným: Sexuálně se stýkejte. Chcete-li pohlavní život přerušit kvůli modlitbě, je to v pořádku, ale až modlitbu skončíte, vraťte se k němu.

Podobně František Saleský, známý křesťanský autor z 16. století, dává do souvislosti 1. list Timoteovi 5,8 a 1. list Korintským 7,3-5 a píše: *Pokud je někdo ve stavu manželském a koná zázraky, leč neplní svou manželskou povinnost vůči svému partnerovi nebo nepečuje o své děti, je horší než nevěřící.*⁹⁹ Tento muž, který sám žil v celibátu, učil vdané ženy, že sexuální zájem o partnera je jejich „povinností“, jakmile vstoupily do manželství. Stejně pravidlo platí pochopitelně i pro muže. Muži jsou povinni být svým ženám věrní, starat se o rodinu a chránit

⁹⁷ BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 64.

⁹⁸ TROBISCHOVÁ, I., *Radost být ženou*, s. 31.

⁹⁹ Cit. v: LEMAN, K., *Jsou muži skutečně takoví, jak si myslíme?*, s. 129.

ji. Ženy mají povinnost naplňovat sexuální potřeby svých manželů a muži svých manželek. Každý kdo vstoupil do manželství a pak tento prvek zanedbává, podvádí. František Saleský by řekl, že takový duchovní život je fraška, pokud se manželé odpírají sobě navzájem. Pokud někdo odpírá svému partnerovi sex, je „horší než nevěřící,“ i kdyby činil zázraky. Bude-li manžel sexuálně spokojený, bude se své ženě snažit zavděčit. Bude dokonce pyšný na to, že naplňuje její potřeby. Rodina se stane ohniskem jeho života. Naopak muž, jenž není sexuálně uspokojen, má sklon být rozzlobený, protivný, rezervovaný, dětinský, agresivní a podlý.¹⁰⁰

Odlišnost muže a ženy se projevuje také v tom, že rozdílně prožívají pohlavní spojení. Bible pro tuto zkušenost užívá slovo „poznat“ (srov. Gn 4,1) a chce tím říci, že jde nejen o pohlavní styk, ale také o duševní dění. Jedná se o hluboké vnitřní vzájemné „poznání“. Právě toto poznání a učení se vzájemnému pochopení předpokládá, že budou pochopeny také tělesné pochody v celé hloubce jejich významu.

Pro muže je akt lásky něčím, co je časově ohraničeno. V poměrně krátké době může dosáhnout vrcholu. Vzápětí klesá téměř okamžitě zase zpět k nule. Jeho tělesná touha je rychle vzbuzena a rychle uspokojena. Nepotřebuje dlouhou přípravu. U ženy je to jiné. Její sexuální pocity stoupají pomalu a postupně. Potřebuje mnohem více času, než dosáhne vrcholu. Neprožívá ho jako bod, ale jako plochou výšinu. Z této výšiny sestupuje stejně pomalu a postupně, jako se tam vyšplhala.¹⁰¹

2.3.4 Abstinence

Také občasný půst v sexuální oblasti nemůže manželství uškodit. Jednak občas vyplývá z okolností, jako je např. onemocnění, odloučení manželů při služebních cestách, při prožívání šestinedělí nebo rizikového těhotenství apod., jednak se na něm mohou manželé domluvit. Když manželé budou mít příliš často pohlavní styk, může jim začít připadat nudný a stereotypní, může přijít pokušení vyzkoušet méně obvyklé sexuální praktiky, různé perverzní projevy, pornografii, nebo střídání partnerů či skupinový sex apod. Během této přestávky se na pohlavní styk těší a také si jej pak mohou patřičně užít. Období abstinence je pro ně příležitostí rozvinout celou řadu jiných způsobů, jak si projevovat lásku.¹⁰²

Daniel Ange píše:

¹⁰⁰ Srov. LEMAN, K., *Jsou muži skutečně takoví, jak si myslíme?*, s. 129-130.

¹⁰¹ Srov. TROBISCHOVÁ, I., *Radost být ženou*, s. 20.

¹⁰² Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 104.

Mnoho manželek se obává těchto dnů zdrženlivosti, protože ve skutečnosti pohlavní spojení je jediným okamžikem, kdy jim manželé účinně a plně vyjadřují něco málo z něžnosti, kterou od nich očekávají. Chtějí, aby se muži naučili projevovat častěji a i jinak, jak mnoho je milují.¹⁰³

Většina mužů vstoupí do manželství a teprve potom dozrává ve své mužnosti. Dokud je manželka sexuálně dostupná, muž je spokojený a ani si neuvědomuje, že vztah ztrácí prvotní jiskru. Najednou opadne prvotní zamilovanost. Pokud manželka vnímá sexuální potřeby jako příliš žádostivé a přehnaně závislé, může to u ní vzbuzovat odpor k sexu. Dnešní ženě se však rutinní sex velmi často omrzí. Nenachází v něm dostatečnou odměnu, začíná chladnout a uplatňuje své právo nemilovat se.

Pro muže, který má vnitřní sebedůvěru, je taková situace pouze přechodnou překážkou. Vyvine úsilí, aby mohli začít od začátku. Má k tomu hodně možností. Začne plánovat společnou dovolenou nebo víkendy. Omezí své pracovní povinnosti, aby zbavil ženu tlaku ze strany dětí. Změní svůj životní styl, přestane s povalováním, vypomůže více manželce. Snaží se být doma energičtější a zajímavější.

Pro muže, kterému chybí vnitřní jistota, je však ztráta sexuálního kontaktu zničující. Má dojem, že přestává žít, prožívá ztrátu lásky. Je to stejné, jako by ho v kolébce nechali umírat hlady. S touto beznadějí se potýká mnoho mužů. Deprese, která přichází, ničí všechny radosti a důvody k životu. Muž se chová slabošsky a bezmocně, což ho činí ještě méně přitažlivým. Druhý způsob je, že se začne chovat nepřičetně, násilnicky, schovává peníze nebo hledá novou partnerku.

Chybná domněnka, že muž nemůže žít bez lásky ženy, není pravdivá. Lék pro „odstrčené“ muže spočívá v tom, že do situace zasáhnou jiní moudří muži a přátelé. Mohou těmto mužům naslouchat, společně s nimi něco hrát a zažít spolu spoustu legrace. Ve skutečnosti však omyjí vaše rány, občerství vás, obejmou a vrátí do ringu. Ve vhodném okamžiku vám taky řeknou, že se máte vrátit k rodině a dát se dohromady.

Muž, který překoná dlouhou temnou noc krize vztahu, ztrácí dětinskost, ale zůstává hravý a ironický. Je-li osamělý, tak se nehroučí. K ženám přistupuje jako rovný k rovnému. Naučí se být vytrvalý, galantní a pozorný. Nečiní na manželku nátlak, ale spíše se snaží si ji naklonit. Dospěl k emoční nezávislosti na sexu a přitom se stává mnohem přitažlivější.¹⁰⁴ S. Biddulph říká:

Tím, že muži ženy považují za „držitelky“ sexuální přitažlivosti, to znamená, že podle jejich mínění mají moc nad mužskou touhou, ve skutečnosti

¹⁰³ Cit. v: BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 104.

¹⁰⁴ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 81-4.

zahazují svou vlastní sexuální energii.¹⁰⁵ A Jan Pavel II. v díle Teologie těla ještě dodává:

Sex je však něco víc než tajemná síla lidské tělesnosti, která působí silou instinktu. Na úrovni člověka a ve vzájemném vztahu osob sex vyjadřuje nové překročení hranice samoty člověka, vložené do konstituce jeho těla, a určuje jeho význam. Toto překročení v sobě vždy obsahuje určité přijetí samoty těla druhého „já“ za vlastní.¹⁰⁶

Nedivme se tedy, že i bolest je součástí Božího scénáře našeho života, našich manželství. Často se mluví o krizích v manželství, o krizích víry, nebo i kněžství. Každý křesťan má své zkušenosti s křížem. Po překonání takové krize vyvstanou vždy nové a krásnější perspektivy lásky. Křesťanské manželství pak nemůže zevšednět. Autor scénáře dobře ví, kde a kdy by takové zevšednění mohlo nastat a zasáhne. Nešťastní jsou ti lidé, kteří o tom nevědí, a v každé takové krizi vidí důkaz, že se k sobě nehodí, a rozcházejí se. K lásce nutně patří bolest. Kdo před ní utíká, nepozná sílu a krásu lásky. Říká se, že právě bolest je velkou inspirátorkou umění. Jestliže je to pravda, pak by snaha odstranit bolest a všechny překážky nebo kříže nemohla vůbec vést k uměleckému dílu.¹⁰⁷

2.3.5 Perverzní aktivity, zaujetí vlastním tělem, mrtvá manželství

Je velká škoda, když se křesťané bojí prožívat celé to citové bohatství, které je jejich výsadou. Důsledkem takové lásky je pak i orgasmus. Snažit se však jen o orgasmus bez lásky je nutně scestné. Jedním z prvků dnešní sexuální perverzity je tzv. cool sex – chladná láska, je to sex bez lásky, „láska bez lásky“. Takoví lidé o manželství vůbec nestojí. Společnost žijící tímto chladem však nemůže daleko dojít. Odvádí od pravého života a směřuje ke smrti. My křesťané však usilujeme o život, ne o smrt. Chceme život krásný, vřelý, šťastný. K jeho dosažení nám nepomůže technika, antikoncepce, ani orgasmus, nýbrž jen pravá láska!¹⁰⁸

Někdy můžeme být také svědky propagace onanie, jako by šlo o něco zdravého, prospěšného, přirozeného a normálního. Je zdůrazňováno, že při onanii neriskujeme nechtěné těhotenství. Dříve tomu tak nebylo. I Sigmund Freud v Přednáškách k úvodu do psychoanalýzy tvrdil, že *společným znakem všech perverzí je, že jejich cílem přestalo být rozmnožování. Určitou sexuální aktivitu*

¹⁰⁵ BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 62.

¹⁰⁶ JAN PAVEL II., *Teologie těla*, s. 63.

¹⁰⁷ Srov. KUBÍČEK, L., *Velké tajemství – manželství jako umělecké dílo*, s. 39.

¹⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 18.

*nazýváme perverzní právě tehdy, když se nadobro vzdala rozmnožování jako svého cíle a je vedena úsilím o slast, na něm zcela nezávislou.*¹⁰⁹

Nejen církev se k onanii staví negativně. Ani odborníci nemají jednotný názor. Proč církev považuje onanii za hřích? Zejména proto, že slast při masturbaci je pouze tělesným prožitkem a není doprovázena radostí a krásným pocitem ze vzájemného darování, sblížení a splynutí muže a ženy. Excesivní masturbace může vést až k enormnímu zaujetí vlastním tělem a blokovat člověka v navazování vztahů s opačným pohlavím.¹¹⁰

Mnoho lidí žije také v „mrtvých“ manželstvích. Hlavním důvodem je nedostatek prokazování lásky. Patří mezi ně i mnoho Božích mužů a žen. Ženy to často snášejí, protože v ostatních ohledech jsou jejich manželé dobří, nebo se ani necítí hodny žádat jakékoliv prokazování lásky. Takto ale Bůh manželský vztah nezamýšlel. *Muž ať plní ženě, čím je povinen, a stejně tak i žena mužovi.* (1K 7,3) Bible říká, že je „čas objímat“ (srov. Kaz 3,5). Když tedy jste v manželském svazku, tento čas určitě zrovna trvá. Pro muže se fyzické prokazování lásky nenachází na vrcholu priorit. Muži často vnímají sex a prokazování náklonnosti jako jedno a totéž. Naopak ženinou největší potřebou je právě takto prokazovaná blízkost.¹¹¹

2.3.6 Zkušenost ženy s mužskou sexualitou

S. Omartianová ve své knize píše:

Po dvaceti letech zkušeností s modlitební službou ženám za jejich neprospívající, zápasící, nenaplněná nebo mrtvá manželství jsem si všimla, jak často přikládají sexuálnímu vztahu ve svých myslích zanedbatelný význam. Není to o tom, že se žena o tuto část svého života vůbec nezajímá. Je ale mnoho věcí, které se dožadují její pozornosti – výchova dětí, práce, finanční situace, starost o domácnost, emocionální stres, vyčerpání, nemoc a manželské neshody. Při manželčině snaze uspořádat si priority se sex může dostat až na spodní příčku seznamu. Některé ženy z různých důvodů dopustí, aby přešel týden po týdnu, měsíc po měsíci, půl roku, rok, nebo dokonce i déle, bez sexuálního vztahu s manželem. Když pak dojde k neštěstí, diví se. I když žena možná neměla problémy s tímto uspořádáním priorit, její manžel byl zanedbáván v důležité oblasti jeho bytosti.

Pro ženu sex vychází z citů. Nechce se citově přibližovat k muži, který v ní vyvolává pocity hněvu, osamocení, zklamání, přepracování, nedostatku

¹⁰⁹ Cit. v: BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 56.

¹¹⁰ Srov. tamtéž, s. 56.

¹¹¹ Srov. OMARTIANOVÁ, S., *Síla manželčiny modlitby*, s. 71.

podpory, nedostatku péče nebo opuštění. Pro muže je sex ale prostou potřebou. Jeho, oči, mozek a city se zakalují, pokud nemá toto uvolnění. Má problémy slyšet cokoli, co mu žena říká, a vidět, co potřebuje, je-li tato oblast jeho života zanedbávána. Ženy to někdy mají naopak. Myslí si: „Sex můžeme mít poté, co vyřešíme tyto problémy.“ Ve skutečnosti je však mnohem větší šance na vyřešení různých problémů, pokud sex dostane přednost.

Proto je důležité učinit sex jednou z priorit vašeho manželství. Zda jsou k tomu dokonalé podmínky nebo se na to cítíte, není důležité. Jde o to naplnit potřeby vašeho manžela a udržet otevřenou cestu pro komunikaci. Muž se může snadno začít cítit nedůležitý, poražený, odražený, zničený nebo pokoušený v této části jeho bytí. Pravděpodobně pro něj neexistuje jiná oblast, která může být zdrojem tak velkého naplnění a kde je zároveň nejvíce zranitelný.

Problémy v sexuální oblasti jsou poměrně běžné, protože mnoho žen správně nechápe Boží pohled na tuto oblast. Bible je ale křišťálově jasná. „Žena nemá právo nakládat volně se svým tělem – ale její muž. Podobně však ani muž nemá právo nakládat volně se svým tělem – ale jeho žena. Nezkracujte v té věci jeden druhého – leda po vzájemné dohodě na čas, abyste se mohli věnovat modlitbě, ale pak zase buďte spolu, aby vás ďábel nepokoušel pro vaši nezdrženlivost“ (1 Kor 7,4-5). Sex v manželství je Boží myšlenkou. Pokud se nepostíte, nemodlíte po několik týdnů za sebou, nebo neprocházíte fyzickou nemocí či oddělením, neexistuje výmluva pro to, abyste se této činnosti nevěnovali pravidelně.

Když jsme v manželství, naše těla nepatří nám. Dlužíme jeden druhému fyzickou pozornost a nemáme o ni jeden druhého připravovat. Četnost sexuálního aktu závisí na potřebě druhé osoby, ne jen na naší. Pokud váš postoj k sexu vychází jenom z toho, co vy potřebujete, nebo chcete, pak nemáte Boží perspektivu. On říká, že naše tělo má být používáno k potěšení a naplnění toho druhého. V muži se něco buduje, je-li v manželství tato jeho potřeba opětována ženou. Pokud není, něco se zmenšuje a oslabuje. Když je tato oblast intimní komunikace zanedbávána, otevíráte se více pokušení a mnohem větší zhoubě, než si dovedete představit.

Pokud váš manžel touží po sexuálním aktu častěji než vy a vy jste tou, kdo zabraňuje jeho uskutečnění, modlete se, aby vám Bůh pomohl změnit váš způsob jednání. Zjistila jsem, že nejobtížnější období pro vypořádání se s otázkou sexu je, když jsou děti malé a neumějí pro sebe mnoho udělat. Když je konečně uložíte, jste zničená a připravená „odpadnout“. Myslete na to, jak co nejdříve usnout, zatímco váš muž si pro vás plánoval něco jiného. Vaše možnosti jsou: Úplně ho uzemnit a říct: „Zapomeň na to, jsem unavená.“

Nebo: Dát mu najevo, jak moc jste unavená, a doufat, že řekne: „To není problém, odpočiň si.“ Nebo se podvolit se špatným postojem, a tak zapříčinit, že se bude cítit provinilý nebo naštvaný. Já jsem ale objevila čtvrtou možnost, která funguje mnohem lépe. Zkuste ji a uvidíte, jestli se neosvědčí i vám.

Když vám dá manžel najevo – způsobem, jakým to dokáže jenom manžel –, co má v plánu, nezačněte obracet oči v sloup hluboce vzdychat. Místo toho řekněte: Dobře, dej mi patnáct minut.“ (Nebo deset, nebo dvacet, nebo jakkoli dlouho potřebujete.) v té době pro sebe udělejte něco, po čem se budete cítit atraktivní. Například si dejte sprchu nebo uvolňovací koupel. Namažte se voňavým tělovým mlékem nebo naneste jeho oblíbený parfém. Učešte se. Omyjte si obličej a naneste přípravky, které osvěží vaši pleť. Vklouzněte do spodního prádla, o kterém víte, že mu neodolá. Nemějte starosti o vaše drobné nedostatky, on na ně nemyslí. Pokud máte ostych, oblečte si krásný župan, který zakryje ty části vašeho těla, které vás trápí. Během toho všeho se modlete, aby vám Bůh dal novou energii, sílu, vitalitu a správný postoj. Doufejme, že až budete připravená, váš muž zjistí, že stálo za to počkat. Budete překvapená, jak lepší sexuální partnerkou budete, když sama ze sebe budete mít dobrý pocit. Budete spokojenější a budete lépe spát. Tohle je malá časová investice do vašeho manželství, ale budete mít možnost spatřit z ní plynoucí velký užitek.¹¹²

Šťastná manželství samozřejmě existují. Nic ale není zadarmo. Do každého vztahu se musí investovat. Mám na mysli hlavně práci na sobě, přijetí sebe i partnera, nezištnou ochotu pomoci, obětavost, zdravou komunikaci, schopnost odpouštět a usmířovat se, ochotu přinášet oběti.¹¹³

2.4 Nová rovina spojení osob v manželství

Nesmíme zapomínat, že muž v manželství potřebuje mnohem větší oběžnou dráhu, než mu může žena dát. Potřebuje najít své poslání, smysl života a potřebuje znát své jméno. To, po čem toužíme, je milosrdenství, útěcha, krása, extáze – zkrátka Bůh. Tím, co hledáme, je Bůh. Teprve potom se muž pro ženu hodí, protože jí má co nabídnout. Bývaly doby, kdy Adam, náš praotec a archetyp, žil v nejúchvatnějším a nejkrásnějším ničím nenarušeném společenství s nejopojnějším Zdrojem života. Adam měl Boha. Jenže po pádu se něco stalo. Eva zaujala Boží místo v mužově životě. Adam dal Evě přednost před

¹¹² OMARTIANOVÁ, S., *Síla manželčiny modlitby*, s. 61-64.

¹¹³ Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 70.

Bohem. Eva je ze všeho, co jsme kdy potkali, Bohu nejpodobnější. Je vrcholem stvoření, vtělení Boží krásy, tajemnosti, něhy i přitažlivosti. Muž, který nemá svou pravou lásku, svůj život, svého Boha, si najde něco jiného. A co může být lepší náhražkou než Eviny dcery? Nic jiného v celém stvoření se jim ani zdaleka neblíží. Pokud je tohle skutečně voda, po které toužíme, tak proč žízeň zůstává i poté, co se napijeme? Toto není ta správná studna. Musíme zvrátit Adamovu volbu a dát Bohu znovu přednost před Evou. Se svou bolestí musíme jít za Ním. Jedině u Něj se totiž naše rána uzdraví.¹¹⁴

Nejhlubší touhou našeho srdce je touha po sjednocení s Bohem. Bůh nás stvořil pro život, v kterém bychom s ním byli spojeni. To je původní záměr pro náš život. (Brennam Manning)¹¹⁵

Jsme na Bohu závislí, protože jsme tak stvořeni. Jsme stvořeni k tomu, abychom se k němu upínali, a bez něho nemůže žádná naše součást fungovat správně. Jak napsal C. S. Lewis: „Auto je sestrojeno na benzínový pohon a na nic jiného vám pořádně nepojede. A Bůh vymyslel lidský motor poháněný jím samým. On sám je palivem, které má náš duch spalovat, či potravou, jíž se má sytit. Jiná možnost není.¹¹⁶

Jakým poutem jsou spojeni ti, kteří uzavírají manželství? Tělesným poutem ten, který vidí jen tělo. Daleko větší je však to pouto, kde jsou oba jedno duchem. Je to úmluva, která spojuje ty, kteří se dobrovolným slibem podrobují rozhodnutí, že se budou milovat upřímnou láskou, že si budou pomáhat v každé starosti. Z celého srdce budou soucítit jeden s druhým. Budou si poskytovat útěchy a budou věrně oddáni jeden druhému. To co chce jeden pro sebe, chce zároveň i pro druhého. Jsou v životě jedno v dobrém i zlém. Oba jsou jen jedna nerozlučná bytost v trápení i v trpělivosti. Co se týká tělesných potřeb, každý pečuje o druhého jako o vlastní tělo. Láska jeho srdce střeží a uchovává duši toho druhého v míru a klidu, v pohodě, vyrovnanosti, jasu, jako svou duši. Takto potom žijí v klidu a míru a v neustálém sdílení. Tím, že nežijí jen pro sebe, nýbrž pro druhého, žije každý sám v sobě šťastněji a bohatěji. *Taková jsou dobra a blaha manželství těch, kteří milují čistě, a která nepoznají ti, kteří v manželství hledají jen radost těla. (Hugo od svatého Viktora)¹¹⁷*

¹¹⁴ Srov. ELDREDGE, J., *Pozor! Srdce muže*, s. 99-102.

¹¹⁵ Cit. v: tamtéž, s. 102.

¹¹⁶ Cit. v: tamtéž, s. 104.

¹¹⁷ Cit. v: CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 107.

Tělesné styky nejsou všechno v křesťanském manželství a nejsou ani tím podstatným. S Kristem manželství přešlo na jinou rovinu, na níž vrchu nabývá spojení osob. (Svatý Ambrož)¹¹⁸

2.4.1 Příklad manželství Josefa a Marie

Křesťanským manželům se předkládá vzor hned na prvních stránkách Evangelia. Je to manželství Josefa a Marie, této lidské dvojice Kristem první vykoupené a posvěcené. Stačí o něm uvažovat prostým srdcem, abychom zahlédli bohatost tohoto křesťanského manželství.¹¹⁹

Adam a Eva byli veledílem prvního stvoření. Josef a Maria jsou veledílem „nového stvoření“. To první předešlé stvoření, jakkoliv bylo nádherné, bylo jen vzdálený nástin toho, co přišlo později.¹²⁰

Na prahu Nové Úmluvy podobně jako při vstupu do Úmluvy Staré stojí lidská dvojice. Zatímco však dvojice Adama a Evy byla zdrojem zla, které se vyvalilo na svět, dvojice Josefa a Marie je vrcholem, z něhož se svatost šíří na celou zemi. Spasitel začal dílo spásy tímto panenským a svatým spojením, v němž se ukazuje jeho všemocná vůle očistit a posvětit rodinu, tu svatyni lásky a kolébku života. (Pavel VI. 4. května 1970)¹²¹

Spasitel se rozhodl začít uzdravovat lidstvo v tom nejvíce zasaženém místě, v jeho plodivé síle. Chce začít vykoupení tam, kde „neštěstí tajemně pramení“. Začíná tam, kde život byl otráven a zhanoben ve svém zárodku: v manželství a v rodině. *V pravdě, přiložil sekyru ke kořeni. (Mt 3,10)* Vášně velmi hluboko zasadila kořeny do jeho krve, žádostivost těla je příliš veliká, tělesný pud je příliš žhavý. Těžko by nějaká jiná cesta, méně radikální, mohla poskytnout naději na spásu a vyléčení. Je to jediný způsob, jak udělat něco pro člověka. Ve svaté panické a panenské rodině Josefa a Marie se projevuje mocná vůle Spasitele k očištění a posvěcení manželství a rodiny. Měli bychom se naučit vážit si pravé hodnoty tohoto prvního gesta Spasitele. Zde můžeme vidět ohromný rozdíl, který odděluje přirozené manželství od manželství křesťanského. Křesťanské manželství je svátost a je svaté. Nemá být tedy založeno pouze na těle a krvi. K tomu, aby mohlo existovat, bylo třeba té první rodiny zcela panické a panenské. Neboť bez dítěte této rodiny by se manželství nikdy nestalo ničím svatým. Bylo k tomu potřeba, aby panická krev Spasitele tekla za ně.¹²²

¹¹⁸ Cit. v: CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 104.

¹¹⁹ Srov. tamtéž, s. 88.

¹²⁰ Srov. tamtéž, s. 85.

¹²¹ Cit. v: tamtéž, s. 117.

¹²² Srov. tamtéž, s. 113-114.

Na začátku Nové Úmluvy muž a žena mají styky zcela nové. Co je obyčejné a podstatné, je úplně vyloučené. Josef a Maria hned od začátku nepoznali nic tělesného. Avšak přece jen je to láska k druhému pohlaví. To netřeba popírat. Vždyť ta láska koření co nejhloběji v rozdílu pohlaví. (Josef Dillensberger)¹²³

Protože jsou muž a žena, každý svým způsobem miluje Boha a slouží mu. Maria skrze Josefa tuší tvůrčí moc Pána a uvědomuje si hluboký smysl pracovní aktivity. Josef přes Marii vidí, jak se zjevuje nekonečná božská něha i hodnota rozjímání a odevzdanosti. Každý chápe, co přináší tomu druhému a co ten druhý mu může dát. Vidí, v čem jsou si podobní i rozdílní. Jejich láska se tímto rozdílem utvrzuje. Objev mužskosti a ženskosti je pro ně neoddělitelný od jejich duchovního sdílení. Tuší, že jejich spojení vstupuje do tajemného záměru, ve kterém „manželské bytí“ není méně nutné než jejich bytí „panické a panenské“.

Mezi Josefem a Marií vzejde lidská láska, je to ovšem ta největší láska, která kdy vypučela na této zemi. Tato láska nemá tentýž původ jako u jiných lidí. Normálně se jde od lidské lásky směrem k lásce božské. Zde je řád opačný. Nejprve oba znají Boha, a Bůh v každém z nich probouzí lásku k tomu druhému. Láska, kterou má Maria k Josefovi a Josef k Marii, není jiná než ta, která vynáší každého k Bohu. Všichni ti, kteří byli oslněni láskou v ovzduší milosti, něco z tohoto tajemství pouze tuší, avšak jen Josef a Maria je poznali a žili v jeho plnosti. Láska k Bohu, která je ovládá, činí z nich nové lidi. Doslova je „znovu stvořila“, učinila z nich boží děti. Ta moc, ten vzmach, se zmocňuje všech jiných mohutností, očišťuje je, dává jim zaměření a zjemňuje je. Tím jsou způsobilejšími k přijetí daru sebe a pohotovějšími k přijetí daru toho druhého. Potřebují se stále utíkat k Tomu, který je chtěl spojit a který jediný zná tajemství jejich duše. V Něm se ovšem vidí lépe a po každé modlitbě k Němu se stávají bližšími jeden druhému.¹²⁴

Oba žijí podle nabádání svatého Pavla ještě dříve, než to napsal v listině k Římanům: *Samy sebe přinásejte v oběť živou, svatou, Bohu milou. To ať je vaše duchovní bohoslužba.* (Ř 12,1) Pohnutkou každého z obou je líbit se tomu, komu náleží. Nesledují své vlastní zájmy, nýbrž jediné slávu Pána. Milovat druhého, znamená milovat Boha, protože lásku mu projevujeme tím, že konáme, co se mu líbí.¹²⁵

Zákon přitažlivosti, který se projevuje pohlavní láskou, je jen nemotorné úsilí o to, aby se uskutečnilo mezi mužem a ženou spojení srdcí a duší. Spojení, které se vyjadřuje objetím těl, ale toto objetí nekonečně převyšuje. Více než jen

¹²³ Cit. v: CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 114.

¹²⁴ Srov. tamtéž, s. 13-15.

¹²⁵ Srov. tamtéž, s. 91-92.

touha těla je to volání dvou svobod, které touží, aby se setkaly a spojily láskou v nové bytí.¹²⁶

Josef a Maria se zdrželi tělesného spojení. To církev i nadále tvrdí. Velicí učitelé a Učitelství úřad Církve s oporou o Písmo vždycky obhajovali toto dobro prvořadě důležitosti, dobro posvátné. Panickost Josefa a panenství Marie má v jejich spojení povahu základní a podstatnou.¹²⁷

Když se Josef svěřil Marii se svými city a když Maria objevila, že i ona touží po této dosud neslýchané formě spojení, jakou je panické a panenské manželství, vyhověla jeho prosbě. Mezi oběma bytostmi se tak uskutečnila velmi dokonalá jednota v lásce.¹²⁸

Existuje tedy neuvěřitelné: láska pohlaví jednoho ke druhému bez tělesné povahy. Láska muže, která nechce jen mít po vůli ani ranit, nýbrž jen strážít a chránit. Nestačí mu jen se úzkostlivě starat o to, aby sám neučinil nic, co by nějak mohlo zasáhnout čistotu ženy. V duchu toho druhého nechce vzbudit ani zdání podezření, že čeká ocenění hodnoty jeho nezištné a bdělé lásky a jeho ohleduplné pozornosti citů. Takový muž nás naplňuje údivem. Žena se pro něj stala jakoby svatostánkem. Ten svatostánek vybudoval sám svatý Duch. Spojení pro něj nemá jiného cíle než ten zázrak uchovat pro něj, pro božského Ducha a znovu mu jej nabídnout. V manželství Josefa a Marie je ten největší triumf křesťanství, nejodvážnější gesto Vykupitele, nejčistšího krále, že na zemi může být společný život, spojení muže a ženy, jehož nejintimnější podstatou je právě cudná láska, stoupaní k čistotě stále větší za vzájemné pomoci. Místo děsných sil vášně se projevují síly čistoty. Jedině síly čistoty povedou k růstu čistoty lidí. A s ní stoupáme k věčným výšinám Boha trojičného a jediného.¹²⁹

Josef a Maria žili ve svém spojení celou paletu citů, které vytvářejí lásku muže a ženy jednoho pro druhého. Projevy pozornosti, něhy a důvěry jednoho působí v druhém hlubokou odezvu. Josef poznal tu vyrovnanost a hluboký klid a mír muže vedle ženy, která mu nabízí přítomnost cudnosti, jemnosti, příjemnosti a blaživé něhy, čehož je chtivé srdce. Maria dobyla každíčkou částku toho srdce nyní moudrého a otcovského. *V tomto manželství se nacházejí tisíce odstínů lásky manžela a manželky, ovšem odstínů ozářených, proměněných a přivedených k nejvyšší dokonalosti láskou agape, která sjednocuje osobnosti manželů a oživuje každého z nich.*¹³⁰

Mezi Josefem a Marií pozvolna vyvstává ona veliká Přítomnost. Obestírá je svým stínem, tím „stínem“, který spočíval na Arše Úmluvy. Jejich radost je

¹²⁶ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 86.

¹²⁷ Srov. tamtéž, s. 89.

¹²⁸ Srov. tamtéž, s. 86.

¹²⁹ Srov. tamtéž, s. 115.

¹³⁰ Srov. tamtéž, s. 78.

veliká a klidná z toho, že se společně otevírají poznání Boha a že se společně o ně sdílejí.¹³¹

Josef a Maria věděli, že jednota jejich manželství nabírá nový smysl vyjevením lásky Otce a Syna. Objevují, že jsou „jedno“ jako Otec a Syn. Jejich vlastní láska je jen odraz, je to účast a prodloužení té nekonečné lásky Boží.¹³²

Tento slavný manželský svazek byl ovocem velmi velké svatosti. Svatost Josefova života vystihuje již to, že byl manželem Marie. Jeho první část života byla jistě svatá, protože byl korunován tak výhodným manželstvím. Druhá část byla ještě světější, protože procházela tímto manželstvím. *Maria usilovala o posvěcení Josefa a věnovala se tomu s apoštolskou horlivostí, která ji stravovala a která byla schopná obrátit svět.* (Blahoslavený Claude de la Colombier)¹³³ Řád lásky od ní vyžadoval, aby on byl prvním předmětem její horlivosti. Srdce Josefa tedy zahříval a stravoval ten veliký oheň, který by byl s to zapálit celou zemi. Svatí i nezáměrně inspirují svatost. Je to nakažlivé dobro, které se sdílí, aniž by se na to myslilo.

2.4.2 Být nový člověk v Kristu

Jde o to, jak píše svatý Pavel, abychom se stali „novým stvořením“ (srov. Ga 6,15), abychom oblékli Krista, „nového člověka“. Tu však dejme pozor: nejde jen o způsob bytí, které se musí stát novými, nýbrž nejprve o hluboké bytí člověka. Je třeba se narodit znovu „narodit se z vody a ze svatého Ducha“ (srov. J 3,1-8). Obnova jednotlivců a světa nemůže být jiná jen Kristem (srov. Tt 3,5). To nové zrození se uskutečňuje ve křtu.

Uniklo snad manželství pokřtěných dílu obnovení všeho? Jistě ne, protože to je spojení dvou nových bytostí vybavených novým srdcem, žijících novým životem, ztotožněných s Kristem. O manželství se tedy dá říci to, co říká svatý Pavel o křesťanu: *Ten, který je v Kristu, je nové stvoření, starý člověk zmizel a je tu člověk nový.* (2 K 5,17) Manželství se Kristovou zásluhou stalo skutečností zcela a úplně novou, stalo se svátostí Nové Úmluvy.

Každý křesťan má mít za vzor Krista (srov. Ř 8,29). Podobně i manželské dvojici říká svatý Pavel: *Manželé, milujte své manželky, jako Kristus miloval svou Církev.* (srov. Ef 5,21-33) Ono totiž spojení muže a ženy má napodobovat, obnovovat spojení Krista a Církev. Je třeba však uznat, že hloubka tohoto učení je činí málo přístupnou celku křesťanských manželských dvojic.¹³⁴

¹³¹ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 16.

¹³² Srov. tamtéž, s. 64.

¹³³ Cit. v: tamtéž, s. 110.

¹³⁴ Srov. tamtéž, s. 88.

Spojení v lásce Josefa a Marie je obrazem, a více než obrazem, je prozřetelnostní podmínkou spojení nekonečně dokonalejšího. Spojení, které Bůh předem zamýšlel proto, aby uskutečnil, až se čas naplní: zasnuby jeho Syna s lidstvem.¹³⁵

Pokud usilujeme o kvalitní duchovní život a můžeme se sv. Pavlem říci, že *už nežiji já, žije ve mně Kristus* (Ga 2,20), pak jsou naše myšlenky Jeho myšlenkami. Naše slova jsou Jeho slova a naše činy jsou Jeho činy. Pak tedy náš život je Jeho životem!¹³⁶

2.4.3 Spojitost manželského objetí a modlitby

Lze tedy najít něco společného mezi manželským objetím a mší svatou? Nebude to rouhání? Nebo nějaká sektářská mystika? Můžeme zde vidět úplně normální spjitost. Jen je nutno umět se dívat a myslet trochu hlouběji.

Vrchol lásky Ježíšovy, lásky Boží, je večeře spojená s křížem! Láska Boží se musí co nejintimněji spojit s těmi, které miluje. Předává jim sama sebe, transfuzi své krve, aby jeho krev kolovala v našich žilách. Není zde tedy analogie se správně prožívaným manželským objetím, které dává také život? Je tu však velké nebezpečí. Hrozí zevšednění, zvyk. Braňme se mu jak v manželství, tak i u oltáře. Naučme se prožívat každý tento vrchol jako poprvé, anebo jako by to bylo naposledy. Tedy umělecky, ne řemeslně.¹³⁷

Manželské objetí je všeobecně chápáno jako jeden z největších životních požitků. Má to tedy být vrcholný projev a zážitek manželské lásky. Jakou lásku však máme na mysli? Jen pudovou? Jestli je však naše lidská láska také součástí jiného zdroje, kterým je láska Boží, pak přece i vrchol manželské lásky musí být nějak spojen se souhlasem Božím, dokonce i s Jeho asistencí, s Jeho přítomností! Není to přinejmenším neslušné? Není to opovážlivé, takto smýšlet? Není to hřích, zatahovat Pána Boha do postele?

Právě tento vrcholný projev manželské lásky je někdy okamžikem početí nového života. Dítě je plodem lásky manželů. A každé dítě je také dítětem Božím, plodem Boží lásky. Jen Bůh s ním má své plány. Jen od Boha dostává už při početí všechny potřebné hřivny k jeho životnímu poslání. To je geneticky jasné. Když si toto vše uvědomíme, musí nám být jasná přítomnost Boží i u tohoto objetí. V tomto okamžiku dochází k vzácné a možná jedinečné tvůrčí spolupráci tří bytostí. Manželského páru a Boha. Tato tvůrčí spolupráce je vrcholného projevu lásky Boží. Proč si máme myslet, že je to něco podezřelého,

¹³⁵ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 86.

¹³⁶ Srov. KUBÍČEK, L., *Velké tajemství*, s. 21.

¹³⁷ Srov. tamtéž, s. 45-46.

neslušného nebo pudového? Vždyť je to naopak okamžik vrcholně posvátný, který by měl být předcházen a doprovázen modlitbou.

Tento kvalitní způsob manželského života vyžaduje také vyšší úroveň duchovního života i modlitby. Někdo to nazývá manželská mystika. Na názvu však nezáleží. Důležité je vidět v tom úplně normální křesťanské smýšlení. Můžete tak zahlédnout krásu, která se tady objevuje. A právě tato krásu je výsadou křesťanů. Nevěřící jsou o ni ochuzeni a spokojují se jen s minimem tělesného požitku. Važme si proto této výsady a snažme se o tuto krásu. Nedejme se odradit pocitem, že na nějakou takovou „mystiku“ nemáme. Je to k dispozici všem věřícím manželům.¹³⁸

2.4.4 Rozvíjení ctností

Podstata manželství tkví nikoli ve fyzickém daru, nýbrž ve vůli vzájemné spolupatříčnosti. Jen ve spojení osob jakožto duchů může muž a žena nalézt tu plnost, po níž touží jejich láska. Člověk totiž nikdy nežije dlouho klidný v rovině těla, aniž by se vyloučená duše nebouřila. Ta manželství, u nichž má prvenství tělo, jsou nejen zranitelná a nestálá, nýbrž nutně zklamávají. Každé manželské společenství je v nebezpečí zabřednutí do toho, co s sebou nese sexuální život. Láska druhu caritas však pozvolna vyřazuje žádostivost. Rozvíjí v srdci obdiv a soucit, sílu a mírnost, šlechtnost, pokoru, náročnost i trpělivost. Tato láska sjednocuje různé tendence osobnosti, všech se ujímá, všechny očišťuje a zesiluje.¹³⁹ Jak říká svatý František Saleský:

Láska a věrnost spojené vždy plodí velkou důvěrnost a důvěru. Proto svatí a světice ve svém manželství hodně užívali laskání, ovšem laskání doopravdy milostného, avšak cudného, něžného a upřímného... Velký světec král Ludvík, stejně přísný na své tělo a něžný v lásce ke své manželce, si dělal výčitky, že si přespříliš dovoloval takového laskání, ačkoliv doopravdy spíše zasluhoval pochvaly za to, že dovedl odložit svého vojáckého a energického ducha a věnovat se drobným službičkám, které uchovávají manželskou lásku. I když takové drobné důkazy ryzího a upřímného přátelství nestačí k tomu, aby utužily svazky spojující srdce, nicméně ony ta srdce sbližují a slouží k příjemnému sladění vzájemných hovorů.¹⁴⁰

Cudnost však není zdrženlivost. Pozvání k cudnosti není odříkání se tělesného daru, nýbrž jeho ovládnutí, integrace a převzetí odpovědnosti za sexuální dynamiku. Vždyť u člověka celé umění života spočívá ve výchově těla

¹³⁸ Srov. KUBÍČEK, L., *Velké tajemství*, s. 27-28.

¹³⁹ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 90-91.

¹⁴⁰ Cit. v: tamtéž, s. 93.

k tomu, aby se stávalo stále dokonalejším prostředkem k poznávání, k výrazu spojení.

Nikdy ovšem ať manželé nezapomenou na zákon, který duchovní učitelé nepřestávají připomínat: „duch, aby odolával požadavkům umrtvování těla, horlivě musí používat boží energie, svátostné milosti a obzvláště milosti manželství. Mnoho je třeba modlitby a lásky, abychom se dovedli zdržovat skutků těla. Naopak zase zdrženlivost pomáhá k růstu jak v modlitbě, tak v lásce.“¹⁴¹

2.4.5 Svátosti a svatost

Každá křesťanská rodina má poslání v prodloužení onoho poslání, které Bůh svěřil rodině Josefa a Marie. Poslání přispívat k růstu mystického Kristova Těla. Má spolupracovat na božím díle způsobem nejjistějším a největším, i když nejméně viditelným. Má nechat v ní růst božímu království.¹⁴²

Bůh však nepředkládá manželům vzor bez toho, že by současně nenabídl prostředek sloužící k jeho přiblížení. Takovou milostí je svátost manželství.¹⁴³

V nazaretské rodině sídlila velická „svátost“, konkrétní Ježíšovo lidství, posvěcující ty, ke kterým se přibližovalo. Dnes oslavené lidství vzkříšeného Krista užívá sedm svátostí Církve, v nichž na nás čeká. To znamená, že všechny činnosti manželů v té míře, v jaké jsou žity podle boží vůle, jsou jako kanály, jimiž prochází milost, aby jim posvěcovala, filializovala srdce. Tak je Kristus v křesťanské rodině bez přestání při každém díle, aby sdílel svůj život. Právě svátosti, které manželé dostávají v kostele, rozdělují milost, která přináší ovoce v rodině, v té „malé církvi“, v té buňce mystického Těla. Origenes napsal: *Církev je plná Trojice*, stejně tak to správně mohl napsat o nazaretské rodině. A tak je to také pravda o každé rodině, která je křesťanská. Vždyť všichni, kteří se otvírají modlitbou, jdou Pánu vstříc ve svátostech a chtějí přijat Ducha Kristova, Dar Boha, k těm se Kristus připojuje, aby jim dával žít svým životem.¹⁴⁴

2.5 Mužská plodnost

Každý muž potřebuje být zdrojem nějaké tvůrčí energie, a to se může projevit třeba jen tím, že pečuje o úrodu, zemi nebo trpící lidstvo. Pro svou

¹⁴¹ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 90-91.

¹⁴² Srov. tamtéž, s. 96.

¹⁴³ Srov. tamtéž, s. 89.

¹⁴⁴ Srov. tamtéž, s. 97.

tvořivost jsou muži často ctěni a respektováni druhými muži i ženami. V mužské duši je touha být zdrojem nového života. Pokud muž nemůže být plodný a tvůrčí, nesmýšlí o sobě dobře.

Tato touha být zdrojem stvoření je nejnaternější způsob ztotožnění se muže s Bohem Otcem. Mužská energie je energií Boha stvořitele. Projevuje se především touhou stát se otcem, což nejčastěji znamená mít děti v běžném, fyzickém slova smyslu. Může však mít také děti duchovní. Je to ve smyslu povzbuzování, růstu a zrání druhých lidí. Tím, že dává vznik něčemu novému v životě druhých, tak se vlastně projevuje také touha být původcem nového života.¹⁴⁵

Křesťanská manželství jsou povolána ještě k něčemu zcela jinému než jen k rozmnožování lidského druhu. Bůh potřebuje křesťanské manžely ke zmnožování svých dětí. Ono totiž manželství novému, manželství svátostnému, odpovídá nová plodnost. Jde o to dát zrod bytostem, z nichž Kristus chce učinit své bratry, se kterými chce sdílet svůj život a ve kterých chce žít. Zatímco v nazaretské rodině se narodil Spasitel, v křesťanské rodině se rodí „to-co-má-být-spaseno.“¹⁴⁶

¹⁴⁵ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Cesta divokého muže*, s. 119-121.

¹⁴⁶ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 94.

3 Muž jako otec

Tisíce a tisíce mladých i starých mužů cítí totéž. Vyrostli bez otcovské lásky, bez otcova pochopení a náklonnosti. Velká část lidského rodu pociťuje obrovskou potřebu otce, která je nenaplněna. Týká se to i žen, ale především mužů. Zdá se, že rodič stejného pohlaví má nenahraditelnou roli v životě dítěte a jeho nebo její absence zanechává velkou, bolavou ránu v nitru, která se nikdy nezacelí. Je to jedna z nejčastějších a také jedna z nejbolestnějších ran v lidské duši.¹⁴⁷

3.1 Důležitost role otce

Mnozí muži se za své otce stydí. Věta „Jsi úplně stejný jako tvůj táta“ je jako otrávený šíp, kterým nejedna zatrpklá matka střílí po svém synovi. Většina mužů se proto snaží ze všech sil nebýt jako jejich otec. Jaký vzor jim potom v životě zbývá? Od koho převezmou své vědomí síly?¹⁴⁸ Nebývá to snadné hledání.

O tom, jak se muž postaví ke své otcovské roli, rozhoduje tedy hodně jeho vztah k vlastnímu otci. Záleží na synovských citech, které k němu chová. Mnozí otcové nechtějí za nic na světě opakovat chyby, jichž se dopouštěl jejich otec. Jiní zjišťují, že se chovají přesně tak, jak to u svého vlastního otce nesnášeli. Někteří zůstávají na svém otci závislí a nedaří se jim být otci „po svém“. Která z těchto možností nastane, záleží na tom, jak se mladému muži podaří svůj vztah k otci vědomě zpracovat. Pokud nedojde k vyrovnanému, vyzrálému a svobodnému přístupu, muž opakuje znovu nevědomky stejné chyby jako otec, nebo ani není schopen převzít a lépe uchopit to dobré, co mu vštěpoval.¹⁴⁹

Asi 30 % mužů udává, že se svým otcem vůbec nemluví. Jejich vztah neexistuje. Zhruba dalších 30 % má vztah s otcem nějakým způsobem „ožehavý“ nebo komplikovaný. Občas se spolu vídávají, ale tyto chvíle jsou nepříjemné a rozpačité. Dalších asi 30 % je na tom o něco líp. Svého otce pravidelně navštěvují nebo mu telefonují, účastní se rodinných setkání, chovají se jako dobrý syn. Nedokážou však navázat hovor na hlubší téma, než jsou např. sekačky na trávu. Méně než 10 % mužů má se svým otcem přátelský vztah, který

¹⁴⁷ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 62-3.

¹⁴⁸ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 26.

¹⁴⁹ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 12.

považují za hluboký a trvalý. Pouze asi jeden muž z deseti řekne: *Můj otec mi hodně pomáhá. Představuje v mém životě jakousi emocionální kotvu.* Je tragické, že takový vztah s otcem nemáme všichni. Škoda, že nemůžeme pociťovat onu tichou pýchu, která pochází z vědomí, že můj otec mě má rád a je na mě hrdý. Jistě by byl náš svět jiný a lepší, kdybychom se my všichni mohli na takové vědomí spolehnout.¹⁵⁰

Nedostatek mužských podnětů při výchově chlapců vytvořil ve struktuře rodiny obrovskou trhlinu. Na fakt, že chlapci by mohli otcovu přítomnost potřebovat mnoho hodin denně, a ne pouze minuty se zapomnělo. Rovněž si neuvědomujeme, že strýcové a dědové hrají zásadní roli v psychickém zdraví mužů. Rychle jsme se však přizpůsobili a začali se domnívat, že tento stav je normální. V mužském vývoji tak vznikaly hluboké a nebezpečné mezery. V celé společnosti se začali objevovat nevyzrálí a nevyrovnaní muži.¹⁵¹

3.2 Nezahojená zranění způsobená otcem

Každý muž si v sobě nese zranění. I když se vám život může zdát skvělý, žijeme v pokaženém světě plném pokažených lidí. Naši rodiče mohou být sebebáječnější – a přece nejsou dokonalí.¹⁵² Touha po otci je velká a hluboká rána. Mnoho otců zemřelo ve válkách, chybělo doma kvůli práci nebo alkoholu. Někteří byli panovační, jiní citově neschopní, bez zájmu o své děti. Jiní se sami cítili odmítnuti nebo opuštěni svými otci. Někteří měli pocit, že si otec všímá jenom jejich oblíbenějších sourozenců. Nezažili pohlazení nebo obětí.¹⁵³

Každého chlapce někde cestou k mužství zasáhne šíp do samého středu jeho srdce, kde je těžiště jeho síly. A protože se o té ráně nemluví, tak se jen málokdy stává, že by se zahojila. Nese ji v sobě každý muž. Je to rána v duši. A tím, kdo ji zasadil, je téměř vždy jeho otec.¹⁵⁴

*Nevím už přesně, co všechno řekl, ale jasně si vybavuji jeho poslední slova: ,Ty seš holt takovej maminčin mazánek!‘ houkl na mě. A pak odešel.*¹⁵⁵ Takových případů pohrdání je hodně. *Mám na to, tati? Jsem muž? Ne jsi maminčin mazánek, hlupák, bačkora, racek.* Tyhle věty působí jako definice, které rozhodují o zbytku mužova života. Násilné rány jsou jako zásah brokovnicí přímo do prsou. Mohou napáchat nesmírné zlo. Mívají podobu mnohaletých

¹⁵⁰ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 35.

¹⁵¹ Srov. tamtéž, s. 32.

¹⁵² Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 66.

¹⁵³ Srov. ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 65.

¹⁵⁴ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 57.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 64.

nadávek, krutého bití nebo sexuálního zneužívání. Mnozí muži se z nich bez určité pomoci nikdy nevzpamatují. Tyhle rány způsobené násilím jsou zjevné. Jenže rány způsobené pasivitou zjevné nejsou; jsou zhoubné – jako rakovina. Právě proto, že jsou nenápadné, často zůstanou nepovšimnuty, a tak se ve skutečnosti hojí ještě hůře.

K duševnímu zranění dochází, když syn otce v dětství nevidá, když vůbec nepozná jeho společnost, když je otec vzdálený, nepřítomný či naprosto ponořený do své práce. Někteří otcové zraňují samotným mlčením. Jsou sice přítomni, ale pro své syny jako by přítomni nebyli.¹⁵⁶

A stejně jako každý chlapec byla zraněna i každá dívka. Ta rána zasáhla krásu, která je samotným středem jejího srdce. Zanechala tam pustošivé poselství: *Ne, nejsi krásná a nikdo se pro tebe nebude opravdu bít*. Podobně jako chlapcům i jí tu ránu zasadil prakticky vždycky její otec.¹⁵⁷

V Bibli je jasně napsáno: *Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly.*“ (Ko 3,21) Děti mají právo na osobní důstojnost. O tom, jak mohou otcové (a samozřejmě i matky) dráždit a ponižovat své děti se dozvíme v dalších kapitolách.¹⁵⁸

3.2.1 Pohrdavé urážení

Jedním ze způsobů snižování dětské důstojnosti jsou urážlivé výroky. Nejčastěji jde o zdůrazňování, že dítě je ještě malé (např. oslovování „špunte“, „mrňousci“, „prcku“, „hlupáku“), anebo používáním zvířecích jmen a vulgarismů místo oslovení jménem. Buďme opatrní i v žertování. Smích je sice kořením života, ale musí se s ním zacházet uvážlivě. Mnoho dospělých lidí v dětství trpělo tím, že nikdy nebyli oceněni od rodičů. Poslouchali řeči o tom, jak jsou nemožní, neschopní a jak z nich nic nebude. A přestože se tato tvrzení nenaplnila, celý život si nesou pocity méněcennosti. Někdo je úspěšný, ale v nitru mu pořád hlodá nejistota: „Dělám to dobře? Co když něco pokazím?“ Nenechme se proto klamat „fasádou“ úspěšného člověka. Jestliže se muž doposud nevyrovnal s komplexy méněcennosti (nebo komplexy nadřazenosti, což je prakticky druhá strana téže mince), bude mít velké problémy v manželství. Pokud je např. zvyklý druhé lidi urážet a ponižovat, a bude se takto chovat vůči své ženě, připraví jí peklo na zemi. Ve vztahu, naplněném pravou úctou, nemá násilí a urážení co dělat.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Srov. ELDREDGE, J., *Srdce muže*, s. 64-65.

¹⁵⁷ Srov. tamtéž, s. 153.

¹⁵⁸ Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 96.

¹⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 96-97.

3.2.2 Destruktivní kritika

Asi známe neblahé výkřiky směrem k dětem: *Ty nemehlo, zase jsi to pokazil, nikdy nic neuděláš pořádně, z tebe nic nebude...* Předhazovat dítěti jeho chyby s tím, že se podobá otci, nebo matce, je také velmi špatné. I kdyby to byla pravda, je to kruté a surové. Dítě si nevybírá své biologické rodiče a nemůže za některé své vlastnosti či slabosti, stejně jako za ně nemohou jeho rodiče. Stejně tak nemůže za svůj vzhled. Zvláště dospívající děti jsou citlivé na tyto poznámky, především v období, kdy je pro ně každý pupínek na obličeji téměř tragédií. Odstrašujících příkladů by se dala najít celá řada: *Jsi vyžle, jsi vyzáblý, jsi tlustý jak dýně, máš zuby jak noty na buben, nohy jak opuchlý nitě, zadek jak pivovarská kobyla, uši jak slon, nohy jak ploutve.* Podobné věty působí zranění a mohou rozkládat celou osobnost.¹⁶⁰

3.2.3 Nezáměr a bezohlednost

Dítěti můžeme také uškodit, pokud nebereme ohledy na jeho city a přání a projevujeme nezáměr a neochotu o věcech mluvit. Mnohé děti by si přály studovat určitý typ školy, dělat nějaký sport, hrát na hudební nástroj, nosit určitý typ oblečení, zařídit si pokoj podle vlastních představ, mít dlouhé vlasy, ale rodiče jim sami určují, jak by měly vypadat a jaké by měly mít zájmy. Je důležité uvědomit si, že dítě není na světě od toho, aby plnilo přání svých rodičů. Rovněž je nevhodné posmívat se dítěti, když pláče, nebo se vzteká. Fotit je ze škodolibosti může být krutou zábavou pro dospělé, nikoliv pro dítě. Pro muže je dobré brát ohled na svoje děti a stanovit si jasná pravidla v jednání.¹⁶¹

3.2.4 Citové vydírání

Dítě se někdy cítí vydíráno např. odmítáním láskyplných projevů, nebo odmítáním samotného dítěte. Patří mezi ně všechny ty výroky typu: *Když takhle brečíš, tak tě vůbec nemám rád. Takového ošklivého kluka já nechci, běž pryč a vrať se, až budeš hodný.*¹⁶² Správné není ani odmítání dárků, které děti rodičům vyrobily. To vše má být s láskou přijato a vystaveno na čestném místě. Nejde přece o uměleckou hodnotu, ale o projev přízně.¹⁶³

¹⁶⁰ Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 97.

¹⁶¹ Srov. tamtéž, s. 98.

¹⁶² Tamtéž, s. 99.

¹⁶³ Srov. tamtéž, s. 99.

3.2.5 Zastrahování a týrání

Vlastním dětem velmi škodíme tím, že zneužíváme moc a používáme ji k zastrašování. Denně jsme zaplavováni zprávami o týrání dětí. Často jsme šokováni tím, kolik sexuálně motivovaných trestných činů se děje, a to i mezi nejbližšími příbuznými. Nesmíme zapomínat, že do zdravé výchovy týrání v žádném případě nepatří, je to trestná činnost.¹⁶⁴

Děti musejí s naprostou jistotou vědět, že s nimi nikdy nikdo nebude zacházet špatně. Jejich sexualita nesmí být nikdy zdeformována ovládnutím a násilím. Bylo by také nejlepší, kdybychom my muži upustili od přehnaných tělesných trestů a bití a našli lepší způsoby, jak děti získat ke spolupráci. *Děti, které se u svých rodičů cítí i fyzicky v bezpečí a jejich psychické hranice nebyly narušeny náladami a útoky dospělých, jsou daleko odolnější vůči zneužívání a je mnohem pravděpodobnější, že se o něm zmíní, pokud k němu dojde.* Takovým lidem potom nechybí sebeúcta a nepotřebují zraňovat druhé.¹⁶⁵

3.3 Urovnání vztahů mezi synem a otcem

Každý otec je emoční spojnicí s mužstvím svého syna. Měl by se tedy přičinit o to, aby jejich vzájemný vztah byl jasný a vyřešený. Syn nemůže vést úspěšný život, dokud svému otci neporozumí, neodpustí mu a jistým způsobem si ho nezačne vážit. Má možnost s ním promluvit, nebo to udělat ve své mysli, pokud už zemřel.¹⁶⁶

Pokud s otcem ale ve své mysli syn bojuje, bojuje i se svou vlastní mužskostí. Proto je důležité, je-li možné to zařídít, aby si v určité životní fázi se svým otcem důkladně promluvil. Pouze tak bude moci pochopit jeho život, jeho důvody, prohry i úspěchy. Pokud tento krok neudělá, jeho vlastní mužství bude provždy stát na písku. Ustrne na dohaděch a dojmech z dětství, jež nikdy nedávají dohromady celý obraz. Jestli se s ním nesmíří, stále ho bude pronásledovat z jeho nitra, kde symbolicky navždy žije.¹⁶⁷

Je třeba jít dál do minulosti. Zjistit, jaké měl otec dětství, co sám prožíval. Pak přejít k době, kdy děti vychovával. Jeho pravda bude často jiná než synovy vzpomínky. Přesto tímto způsobem svého otce každý zlidšťuje ve vlastní mysli. Doplňuje zároveň jeho obraz a zprošťuje ho role, kterou všechny děti svým rodičům přisuzují. Hodně otců žije v obavách z výčitek a kritiky jejich synů. Je

¹⁶⁴ Srov. BURDOVÁ, I., *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*, s. 96-99.

¹⁶⁵ Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 60-61.

¹⁶⁶ Srov. tamtéž, s. 21-2.

¹⁶⁷ Srov. tamtéž, s. 36.

psáno: *Nesud'te ho.*¹⁶⁸ Vyčkejme tedy na vhodnou chvíli, nezačínáme rozhovor se zařatou pěstí.¹⁶⁹

Hluboko ve svém nitru tak stojíme na základech, které musíme poznat, brát je v úvahu a rozumět jim. Většina mužů se znepokojením zjistila, že některá gesta, způsob řeči nebo to, jak něco dělají, jsou navlas stejné jako u jejich otce. Správnou reakcí však není snaha je vymýtit. Musíme se naučit milovat *svého otce v sobě*. Dokud se s tím nevypořádáme, tak budeme bojovat sami se sebou. Neutíkejme od minulosti. Nakonec se vždycky ukáže, že je to znovunalezený poklad.¹⁷⁰

*Pravdou však je, že dokud nedospějete k bodu, kdy budete vůči svému otci schopen cítit lásku a úctu, a také přijímat lásku a úctu starších mužů, zůstanete chlapcem.*¹⁷¹

3.4 Otcovská výchova

Je potřeba znovu objevit a docenit otcovský způsob výchovy v jeho jedinečnosti a nezaměnitelnosti. K tomu, aby otcové dobře vychovávali své děti a také se sami jako dobří vychovatelé cítili, není nutné, aby se z nich staly další mámy. Obohatit neznámá úplně ho předělat nebo naopak se vzdát mužského výchovného instinktu jen proto, že ho současná kultura neuznává a zdráhá se ho ocenit.¹⁷²

3.4.1 Vztah mezi matkou a otcem jako nezbytný předpoklad výchovy

Otcovo výchovné působení velmi úzce souvisí s tím, jaké vztahy panují mezi ním a jeho manželkou, matkou jeho dětí. Vzájemný vztah rodičovského páru ovlivňuje výchovu zcela zásadně. Pokud rodiče nejsou schopni spolupracovat při výchově, je tím poznamenán vztah k dětem.

Některé ženy mají sklon partnera z výchovy vylučovat. Matka si chce výchovu zařídit podle svého a o žádné vměšování nestojí. Je si jistá, že se bez mužů obejde, neuznává je, protože jsou „všichni stejní“, nedá se jim věřit a jsou k ničemu. Toto znevážení mužů se často dědí z generace na generaci. Bývá

¹⁶⁸ BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 43.

¹⁶⁹ Srov. tamtéž, s. 43.

¹⁷⁰ Srov. tamtéž, s. 46.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 37.

¹⁷² Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 9.

hlavně v rodinách, kde vládne „matriarchát.“ Otcové jsou soustavně odsouváni na okraj a nemají žádnou váhu.

Když je muž takto z výchovy vylučován a soustavně „ničten“, nezbyvá mu nic jiného, než přenechat odpovědnost za celou výchovu své ženě. Protože nemá v rodině žádnou váhu, velmi často se upne na svou práci, aby doma trávil co nejméně času. Pak je zřejmé, že za takovýchto okolností ovlivňuje výchovu svých dětí jen velmi omezeně, nebo vůbec.¹⁷³

Výchova, v níž není zastoupen otcovský i mateřský přístup, bude mít pro citový vývoj dětí vážné důsledky a neumožní rodičům vést plodný dialog. *Znovu ocenit otcovský vklad do výchovy lze jen tehdy, ujasníme-li si, jak a proč je tento mužský přístup pro děti přínosem a v čem se od ženského přístupu liší. Pak budou i matky vědět, že mohou s partnerem při výchově počítat a že na ni nejsou samy.*¹⁷⁴

Otcové si často stěžují, že je manželky používají jako „tvrdou ruku“, která musí na manželčinu žádost děti potrestat nebo jim vyhubovat za něco, co se událo v jejich nepřítomnosti. Matka dětem hrozí: *Večer to řeknu tatínkovi, a ten si to s vámi vyřídí*, a otec je pak nucen sehrát roli, jíž se chce matka vyhnout a zjednat nápravu za ni.¹⁷⁵

*Chování rodičů k dětem je tedy velkou měrou ovlivněno tím, jaké jsou vzájemné vztahy mezi matkou a otcem. [...] Pro otcův vztah k dětem a otcovský podíl na výchově má tedy kvalita a vývoj vztahu mezi ním a jeho ženou rozhodující význam.*¹⁷⁶

3.4.2 Odlišnosti ve způsobu výchovy otce a matky

Odlišnosti ve způsobu výchovy otce a matky jsou dětem k dobru, protože umožňují oběma rodičům svůj vlastní způsob výchovy zlepšovat. Když se partneři navzájem nechají „nakazit“, přístupem k výchově toho druhého, naučí se bezděky děti milovat i jinak, než byli dosud zvyklí.¹⁷⁷

Matka je s dítětem citově spjata mnohem více než otec a umí se s ním víc ztotožnit. Toto úžasné ztotožnění se s dítětem umožňuje matkám starat se o ně s naprostou samozřejmostí, rozumět jeho potřebám jako nikdo jiný, pomáhat mu, chránit je a těšit a poskytovat mu vše potřebné pro život.

Otec nezná pocity, které prožívají matky, když v nich roste nový život, a tak se hned od počátku s dítětem ztotožňuje méně než matka a má od něj větší

¹⁷³ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 14-15.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 9.

¹⁷⁵ Srov. tamtéž, s. 18.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 20.

¹⁷⁷ Srov. tamtéž, s. 8.

odstup. Sklon otců nedat se citově vtáhnout do života svých dětí tak hluboko, jako je do něj vtažena matka, však v žádném případě nelze označit za něco špatného. Nezdravá je až ta jeho podoba, která se projevuje nezájmem o děti nebo sklonem odsouvat výchovné těžkosti stranou, popírat je nebo před nimi strkat hlavu do písku. Otec je spíše ochoten se o výchovu podělit, a tak mnohé matky jim vyčítají, že mají sklon „stát v pozadí“, jako by si říkali: o děti se stará máma, tak ji do toho nebudu mluvit, a zasáhnu jen tehdy, až už toho na ni bude moc. Mužům proto hrozí, že se o své děti budou zajímat méně, než by se o ně měli zajímat, a že dají přednost svému osobnímu životu nebo práci, před časem stráveným s dětmi. Muži jsou také méně ochotní než ženy dělat vše pro to, aby děti byly šťastné. Mívají pocit, že tu jsou i důležitější věci než ve všem vyhovět dětským potřebám. Mnoho žen tento jejich přístup k výchově považuje za nepřírozený, nechápe ho a odmítá. Právě v tom spočívá omezení mužské citovosti: muž miluje méně dokonale.¹⁷⁸

Muži postrádají ženskou citlivost a vnímavost. Jejich láska a vztah k dětem jsou o ně ochuzeny, a to se projevuje i při výchově. Právě této laskavosti a vnímavosti, která vytuší, co tomu druhému schází, by se měli muži od svých žen učit. Velice je to obohatí!¹⁷⁹

Dětství bývá často považováno za čas matky a dospívání bychom mohli označit za čas otce. V očích malého dítěte je otec důležitou postavou, ale přesto nezaujímá v dětském světě takové ústřední postavení, jaké má matka. Dítě ho má rádo, uvědomuje si však, že je doma přítomen méně než matka a stojí jako by v pozadí. Zároveň o jeho životě, jenž se většinou odehrává mimo domov, toho moc neví. Jestliže matka, která má k dítěti velmi silný a úzký vztah, nevytvoří podmínky pro to, aby se otec mohl do výchovy zapojit, může otec do výchovy zasahovat jen velmi těžko. Lze tedy říci, že matka vede děti k otci.

Jakmile děti začnou dospívat, i matky poznávají, že přítomnost otce je v tomto období nutná a žádoucí a „volají ho na pomoc“. Často jsou také teprve nyní ochotné ocenit některé stránky otcovského chování, jež jim dříve zdaleka tak důležitě nepřipadaly (větší pevnost a rozhodnost, schopnost říci ne, větší ráznost vůči dětem). Poprvé tak dokážou ocenit manželův odlišný přístup, jehož kladné stránky jim dosud unikaly, a který předtím považovaly za nepřilíš vhodný. Přehodnocují a oceňují partnerův přístup, protože má najednou větší úspěch než jejich.¹⁸⁰

O. Poli zdůrazňuje odlišné role obou rodičů, které se ale doplňují. Matka usiluje hlavně o to, aby dítěti „bylo dobře“, a tak se mu snaží odstranit z cesty

¹⁷⁸ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 21-23.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 23.

¹⁸⁰ Srov. tamtéž, s. 58-59.

vše, co by mu mohlo vadit. Otec mu naopak dodává důvěru ve vlastní schopnosti, aby bylo schopno čelit těžkostem a překonávat překážky. Maminka dítě ochraňuje, tatínek mu dává důvěru.

Zákon mateřství říká: Mé dítě nesmí trpět. Celou svou bytostí usiluje matka o to, aby tomuto tajemnému a přitom nesmírně naléhavému vnitřnímu příkazu dostála. Zákon otcovství naproti tomu tvrdí: Mé dítě musí být silné a musí být schopné poprat se se vším, co se mu postaví do cesty. Otec dítě povzbuzuje k tomu, aby se snažilo všem problémům a těžkostem čelit a aby nemělo strach ze života a z různých omezení, která s sebou život přináší. Otec tak dítě vede k tomu, aby dokázalo žít v reálném světě, v němž se nevyhnutelně setká i s bolestí a trápením.¹⁸¹

3.4.3 Otcovský přístup k dětem

Je třeba správně rozpoznat, kdy je přirozený sklon dětem pomáhat, vyhovět jim a usnadnit jim cestu ještě zdravý, a kdy už neslouží k jejich dobru. V tomto světle se mužský přístup, spočívající v tom neodstraňovat dětem z cesty každou překážku a neusnadňovat jim život, jak jen to jde, jeví jako velmi přínosný a hodný ocenění. Tento přístup není v rozporu s dobrem dítěte, a pokud se za ním neskrývá nějaká méně žádoucí nevědomá motivace, neměl by být v současném světě nadále přehlížen a znevažován. Znevažování mužského způsobu výchovy a přehlížení jeho kladných stránek, které dětem rozhodně svědčí, vedou k tomu, že dnešní otcové jsou slabí a poraženečtí, že se podřizují diktátu mateřského pohledu na výchovu, že jsou, jedním slovem, víc „mámy“ než opravdoví tátové. Často je jim to proti mysli a vůbec nejsou přesvědčeni, že to tak má být.¹⁸²

Dobrym vychovatelem je jen takový otec, který se nebojí být sám sebou a přistupovat k výchově sobě vlastním „mužským“ způsobem.¹⁸³

Otec se s dítětem neztotožňuje tolik jako matka, a proto se dokáže dětským pokusům svalovat vinu na rodiče lépe bránit. Svým logickým uvažováním dokáže přivést dítě do úzkých. Vyvrací jeho obvinění a poukazuje na rozpory v jeho slovech i chování. Otec se tolik nebojí, že dítě zraní. Dětská tvrzení posuzuje reálně a logicky. Neomlouvá se, že dítěti nevěří všechna slova, ale přesvědčivě argumentuje a rekonstruuje fakta a okolnosti, které dětské tvrzení vyvracejí.¹⁸⁴

¹⁸¹ POLI, O., *Srdce táty*, s. 23.

¹⁸² Srov. tamtéž, s. 39.

¹⁸³ Tamtéž, s. 31.

¹⁸⁴ Srov. tamtéž, s. 142-143.

Otcovský přístup k výchově se nesnaží děti před vinami chránit. Pomáhá jim však uznat je a statečně je nést. Když otec vede děti k tomu, aby mluvily pravdu a nelhaly, aby upřímnosti dávaly přednost před výmluvami, zraňuje je nepříjemně, avšak náležitě v jejich narcismu. Snaha pomoci dítěti uznat vlastní viny, znamená přivést je k poznání, že se zachovalo nesprávně nebo sobecky. Umožňuje mu tak, aby za své chování převzalo zodpovědnost.¹⁸⁵

S tím, že si dítě potřebuje uvědomit, že za svoje chyby a omyly bude muset platit, souvisí i názor mnoha otců, že někdy dítě prostě musí „narazit“ a „spálit se“, aby konečně pochopilo to, o čem ho napomínání ani rady dosud nedokázaly přesvědčit.¹⁸⁶

3.4.4 Důležité momenty otcovské výchovy

Mladí lidé se chtějí dozvědět, co dělat, aby jejich život nebyl zbytečný. Chtějí znát pravdu o smyslu života, a tedy i o svém vlastním osudu. Do jejich pohledu proniká vědomí, že život jednou skončí. Hledají způsob, jak se s tím smířit a vyrovnat. Otec pomáhá v tomto období svému dítěti tím, že mu předává vlastní pohled na život, kterému nechybí naděje ani odvaha. Děti, třeba i nepřímo, hledají víru, která by vdechla jejich životu smysl. Víru, kterou možná jejich otcové ztratili.¹⁸⁷

Otec pomáhá dítěti také k tomu, aby si uvědomilo, že stejně jako on touží po velkých a vznešených věcech. Dává mu pocítit svou vlastní touhu jednat správně a spravedlivě a pomáhá mu, aby v sobě objevilo touhu stát se lepším člověkem.¹⁸⁸

Pokud se dítě otcovým přičiněním musí v něčem omezit, je to velmi důležité pro jeho citové dozrávání. Jen citově zralý člověk ví, že životu nelze poroučet a že si nikdo nemůže činit nárok na to, aby vše bylo jen podle jeho představ. Citová zralost se projevuje i tím, že člověk druhé lidi citově nevydírá, není svéhlavý, umíněný, nepodléhá rozmarům či pomstychtivosti. Nesnaží se na každého vyvrát a nevzbuzuje v druhých lidech pocity viny, když mu nechtějí poskytnout, oč žádá. Citově zralý člověk si nemyslí, že svět se točí jen kolem něj, a že druzí se musejí řídit jen jeho přáními.¹⁸⁹

Správný otec se nesnaží od syna problémy odvrátit, ale chce ho s nimi konfrontovat. Mezi řádky mu říká: *Můžeš se rozhodnout pro něco, s čím já nesouhlasím, ale uvědom si, že pokud se rozhodneš špatně, zodpovědnost poneseš*

¹⁸⁵ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 45.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 74.

¹⁸⁷ Srov. tamtéž, s. 67-68.

¹⁸⁸ Srov. tamtéž, s. 72.

¹⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 76.

ty sám. Já ti chci jen poradit. Vyber si sám. Přímé volání k zodpovědnosti však dokáže dítě znejistit víc než mateřské naléhání a napomínání.¹⁹⁰

Otec uznává, že dítěti nemůže pomáhat, když samo nebude chtít. Proto, když to jinak nejde, nechá je zakusit zklamání z toho, že se nesplnila jeho nereálná očekávání. V skrytu duše však přitom doufá, že to dítěti pomůže dosáhnout větší zralosti.¹⁹¹ Ve vztahu k dětem dokáže nalézt správnou rovnováhu mezi „přísným“ a „láskyplným“. Je to důležité pro syny i pro dcery. Právě dcery u otce čerpají podstatnou část své sebedůvěry a celý vzor pro navazování vztahů s opačným pohlavím.¹⁹²

Otcové se nezdráhají dětem říci: „Své nároky mám i já, a žádám tě, abys je respektoval.“¹⁹³ Otec tak dává dítěti lekci, kterou lze vyjádřit slovy: Na dobrém vztahu s tebou mi moc záleží, ale nejsem ochoten platit za něj jakoukoliv cenu. Když budeš dělat scény, trucovat nebo si stavět hlavu, ničeho tím nedosáhneš. Dokážu to unést a zařídit se po svém – moje spokojenost nezávisí jen a jen na tobě, dokážu se těšit i z jiných věcí. Otcovské pojetí vztahu k dětem lze tedy stručně shrnout následovně: Jsi důležitou součástí mého života, ale nejsi pro mě všechno.¹⁹⁴

Otec zprostředkuje dítěti zkušenost s bolestí a jeho posláním je i zraňovat. Snaží se dítě naučit, aby dokázalo přinést určitou oběť, vystavuje je zkouškám. Vede je k tomu, aby dokázalo přijmout nezbytná omezení, dobře se vyvíjelo, dosáhlo v životě úspěchu, umělo navázat pěkné mezilidské vztahy a bylo opravdu samo se sebou spokojené. Cíleně ho vystavuje psychologicky náročným situacím, k jejichž zvládnutí musí vyvinout značné úsilí. Otec tak svou výchovou dítěti pomáhá pochopit a přijmout, „jaký je život“.¹⁹⁵

Zranění, které otec dítěti zasazuje, spočívá především v tom, že nutí dítě, aby přestalo pohlížet na život jako na ráj na zemi, kde je všechno dosažitelné snadno a bez námahy a kde ve vztazích je možné jen přijímat, ale nic za to nedávat, což je dnes rozšířeno v západní společnosti téměř jako norma. Otec chce, aby dítě pochopilo, že se svět netočí jen kolem něj, že v životě nic nedostane zadarmo, že před náročnými a bolestnými stránkami života nelze donekonečna zavírat oči, a že před ním nikdo celý život nebude umetat cestičku.

Matky se snaží dítě před bolestí a životními obtížemi chránit, zatímco otcové dítě povzbuzují, aby je přijalo a překonalo, aby před nimi nezavíralo oči,

¹⁹⁰ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 87-8.

¹⁹¹ Srov. tamtéž, s. 137.

¹⁹² Srov. BIDDULPH, S., *Mužství*, s. 22.

¹⁹³ POLI, O., *Srdce táty*, s. 40.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 132.

¹⁹⁵ Srov. tamtéž, s. 112.

neuhýbalo jim a nemělo z nich strach. Učí je, aby překážky, které mu život postaví do cesty, neobcházel, ale postavilo se jim, aby se v životních zkouškách zachovalo, jak se sluší a patří.¹⁹⁶

Otec učí dítě zodpovědnosti za životy druhých, za společnost, v níž žije, a i za lepší svět, který bude vytvářet vlastní prací. Odvrací je od prospěchářství a ukazuje mu, v čem spočívá obětavost. Duchovním pramenem, z něhož otcovství vyvěrá, je tedy víra, vnitřní důvěra, že existuje něco, kvůli čemu stojí za to žít život i se všemi jeho omezeními. Otec dítěti ukazuje, proč stojí za to žít dobře i ve světě, který dobrý není.¹⁹⁷

Přirozená důvěra v tyto hodnoty, kterou otec v dítěti probouzí, je o to silnější, věří-li otec zároveň v Boha, jehož slibům stojí za to důvěřovat. Otcova víra se pak stává zárukou této důvěry, která není závislá na žádných vnějších situacích. Otec dobře ví, jak je pro dítě těžké přijmout za své to, co je správné a pravdivé. Ví, že je pro ně těžké souhlasit s podmínkami, jež je nutné splnit, aby se stalo lepším, než je dnes. S nekonečnou, tichou láskou se takto otec účastní věčného souboje mezi dobrem a zlem, který se odehrává v srdci dítěte. Souboje, jemuž žádné lidské srdce neunikne.

Otec tajně doufá, že dítě jeho požadavky „vezme dobře“, že bude důvěřovat jeho slovům a věřit jeho lásce a přijme za své nezbytné odříkání. Jeho láska k pravdě a spravedlnosti otci pomáhá, aby nepodléhal lítosti a nejasnému pocitu viny. Ví, že jedná pro dobro dítěte, že dítě neubíjí, ale napравuje. Když je mu v této chvíli nablízku jeho žena, jestliže má pro něj porozumění a souhlasí s tím, aby jednal tak, jak to považuje za správné, cítí se otec méně osamělý při plnění této své těžké povinnosti. Pokud žena svého muže chápe a jeho přístup k výchově přijímá, je mu velkou oporou už jen svým mlčením.¹⁹⁸

Právě víra činí z otcovství neklamnou zárukou toho, že život je dobrý a že příslibu lze věřit. I otec, který tuto sílu víry vnímá, pláče neviditelné slzy, když pozvedá nůž, aby své dítě ranil. Chtěl by je před zkouškou uchránit, neboť i jemu to rozdírá srdce, ale musí sebrat síly a bezvýhradně věřit svému přesvědčení, že takto je to správné. A – často nepochopen – udělá to, co má. V této povinnosti je obsažena všechna jeho láska.¹⁹⁹

Když otec své dítě „obětuje“, mlčky je tím žádá, aby nadále – přestože vše zdánlivě svědčí o opaku – věřilo jeho slibu, že ho bude mít vždycky rád. Jako

¹⁹⁶ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 112-113.

¹⁹⁷ Srov. tamtéž, s. 65.

¹⁹⁸ Srov. tamtéž, s. 146-147.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 147.

*by mu tím říkal, že když tohle uděláš i přesto, že je to těžké, budeš šťastnější.
Věř mi.*²⁰⁰

Dítě, které má důvěru v otcovu lásku, dokáže od otce přijmout i to, co mu není příjemné. Přestože otec po dítěti žádá něco obtížného, jejich vztah tím neutrpí, poněvadž dítě ví, že je o to žádá člověk, který už mnohokrát prokázal, jak je má rád.

*Když takto otec dítě „obětuje“, nezabije je tím, ale učiní z něj lepšího člověka. Dítě se otci vrací jako „dítě zaslíbené“. Takové, jaké si otcovské srdce vždycky přálo mít a po jakém vždycky toužilo. Otcovská „plodnost“ spočívá v tom, že dítě přijme za své otcovy hodnoty a jeho přístup k životu i pohled na svět. Dítě pak už není pro rodiče „povinností“, ale je požehnáním.*²⁰¹

Důvěra dítěte rozžihá v rodičovském srdci tajemnou a hlubokou podobu lásky. Takové zkušenosti rovněž posilují otcovskou identitu. Otec jasněji cítí, kým je a co se od něho v životě očekává. Proto se ze všech sil snaží, aby dostal svému slibu, neboť ví, že právě to dodá jeho životu velikost a smysl. Takto v touze naplnit své poslání nachází sám sebe a to staví jeho otcovskou identitu na pevné a neotřesitelné základy. Otcovství se pro něj stává důstojným způsobem naplnění života a rozvinutí osobnosti.

Otec ale nemůže žádat od dítěte, aby se vzdalo něčeho, čeho se on sám vzdát nechce. Otec může dítěti ukázat pouze ty jistoty, o něž se v životě sám opírá, Boha, jehož sám uctívá. Pokud otec tyto zásady sám vyznává a snaží se podle nich žít, necítí se dítě ponížené, když mu projevuje poslušnost. Uvědomuje si, že se nepodrobuje totiž jeho vůli, ale spolu s ním se podřizuje hodnotám, jež sám otec ctí a snaží se naplňovat. Dítě dokáže rozpoznat, jestli se rodič prosazuje, nebo dodržuje pravidla, která sám nestanovil, jež ho převyšují a jimiž se chce sám řídit, protože je považuje za dobré a správné.²⁰²

V období druhého dospívání (osmnáct až dvacet dva let) už rodič přestává dohlížet na chování svého dítěte a dochází mezi nimi hlavně k předávání určité mentality, určitého způsobu myšlení. Dítě se učí zcela mimovolně „rodinné kultuře“. Slova k tomu zpravidla ani nejsou zapotřebí. Dospívající děti touží po naději. Chtějí se zbavit pocitu, že nemají proč žít. Touží po vizi, díky níž by jejich život vzdor tomu, že je konečný, dostal smysl. Pokud jim takovou vizi nikdo nenabídne, je pravděpodobné, že na vše rezignují a stanou se z nich

²⁰⁰ POLI, O., *Srdce táty*, s. 122.

²⁰¹ Tamtéž, s. 123.

²⁰² Srov. tamtéž, s. 127-8.

fatalisté, kteří se nedokážou pro nic nadchnout a žijí jen pro potěšení z přítomného okamžiku.²⁰³

Dospívajícímu dítěti se otec jeví jako ten, kdo ukazuje nové obzory, širší a zajímavější nebo alespoň nové a podněcující. Otec rovněž zapojuje dítě do „dospělých“ rozhovorů, které až dosud nebyly možné, protože děti na ně byly moc malé nebo protože se mělo za to, že je některé věci ještě nemohou zajímat. Dospívající děti chtějí znát otcův názor na mnoho aktuálních otázek. V tomto životním období už mateřská láska dětem nestačí a touží také po tom, aby je ocenil i otec. Otcovská láska se nezískává tak snadno, a právě proto děti víc motivuje. Úctu a uznání si zaslouží jen ten, kdo pochopil, že všechno nejde získat snadno a bez námahy.²⁰⁴

Pro mnoho dětí je období dětství a dospívání také dobou bolestných proher, utrpení a křivd, o kterých dospělí mnohdy nemají ani tušení. Dítě se stává stále více nezávislé a samostatné. Buduje si svůj vnitřní svět, do kterého rodiče nemají často přístup. Je vystaveno vlivu prostředí mimo domov. Námaha rodičů ještě není zárukou, že se z dětí stanou dobří, poctiví a moudří lidé. Vše je však pro otce příležitostí k modlitbě. Uvědomuje si, že mu dítě nenáleží, pouze je mu svěřeno na krátký čas, aby mu pomáhal na cestě k dospělosti. Otec musí věřit v sílu své modlitby a podporovat tak své děti v každodenních starostech a zápasech. Je to zvláštní svědectví otcovské lásky a důležitý způsob doprovázení.²⁰⁵

3.4.5 Zhodnocovat roli matky

Otec má a musí chránit matku před dětmi. To znamená otevřeně se za ni postavit, když požadavky dětí překračují únosnou mez. Má zastavit dětské pokusy zneužívat matčiny ochoty a vstřícnosti. Pomáhá tím manželce, aby nebyla do života svých dětí tak hluboce „pohroužena“ a aby si uvědomila, že její touha pomáhat dítěti musí mít určitou nepřekročitelnou mez. Osvobozuje matku tím, že jí ukáže jiný způsob přístupu k dětem. Nebývá to však vždy snadné. Matky mívají totiž často sklony k sebeobviňování: *Kdybych se víc snažila* nebo *Kdybych jednala jinak, možná by se nic z toho nestalo*. Pokud se život dětí nevyvíjí tak, jak by měl, trápí se matka tím, že něco nezvládla a že je to její vina. Tento podvědomý bolestný pocit pomine jen tehdy, když matka přijme za svůj mužský přístup, který zodpovědnost a tím i vinu nebo zásluhy přisuzuje samotnému dítěti. V takových chvílích pomáhají otcové matkám nejčastěji ujištěním: *Bud' klidná, víc jsi udělat nemohla!* Matky potřebují povzbudit, aby se

²⁰³ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 66-67.

²⁰⁴ Srov. tamtéž, s. 60-61.

²⁰⁵ Srov. AUGUSTYN, J. *O otcovství*, s. 84-84.

přestaly s dítětem ztotožňovat a osvobodily se tak ze stavu, který je připravuje o energii, čas i možnost žít vlastní život. Otec matce pomáhá neklást si za vinu, že se cítí unavená, potřebuje si odpočinout nebo není schopná dítěti pomoci. Povzbuzuje ji, aby myslela také sama na sebe a aby nekladla děti a jejich potřeby vždy na první místo.²⁰⁶

Otec vidí u dětí i jejich záporné stránky a pomáhá matce pochopit, že to nejsou všechno důsledky jejich výchovných chyb, a tudíž za ně nenesou žádnou vinu. Rodič není zodpovědný za to, že děti takové charakterové vady mají, ale za to, jak se k záporným stránkám dětské povahy postaví. Napraveny mohou být jen tehdy, když je rodič jasně vidí, nepřehlíží je a nemyslí si, že je lze napravit vlastní obětavostí a úsilím bez přičinění dítěte.²⁰⁷

Často se stává, že jakmile dítě projeví sebemenší lítost či náznak lásky, matka rychle na všechno zapomene a zase se chová stejně láskyplně jako předtím. Vůbec si neuvědomuje, že si tím sama pod sebou podřezává větev. Dítě touží po rodičovské pomoci, podpoře a starostlivosti, ale zároveň je nemůže vystát. Vyžaduje je a současně potají také odmítá. Nedokáže samo tuto vnitřní rozpolcenost zvládnout. Úkolem otce je pomoci matce, aby lépe zvládala svůj vztah k dítěti, vztah, který by měl vycházet především z toho, co je správné a pro dítě skutečně dobré, ne z toho, co se dítěti líbí nebo nelíbí, nebo co je pro ně nejsnadnější.²⁰⁸

S otcovou pomocí matka poznává, že se nemá realizovat jen skrze děti. Otec ji pomáhá, aby se smířila s tím, že děti povedou svůj vlastní život, jenž se často od toho, co si pro ně rodiče vysnili a pečlivě naplánovali, bude velmi odlišovat. Když děti vyrostou, zasvětili svůj život a věnují svou lásku někomu, koho dnes ještě neznají. Z jejich předností, schopností a nadání, které rodiče s takovým úsilím rozvíjeli, bude mít prospěch někdo jiný.²⁰⁹

Smířit se s tím, že děti jednoho dne z domova odejdou, dokáže lépe ten, kdo má na paměti, že ani děti nejsou v životě všechno. Nejsou jediným a konečným životním cílem. Ten, kdo nevidí smysl života jen v dětech, dokáže snáze přijmout to, co je správné a nevyhnutelné. Otec cítí, že rodina je založena více na manželství než na přítomnosti dětí. Uvědomuje si, že vzájemný vztah je důležitý a měl by vydržet déle než jen po dobu nezbytnou k výchově dětí. Vnímá potřebu neustále jej rozvíjet. Děti jsou v rodině milovanými hosty, kteří potřebují, aby se jim rodiče po určitou dobu naplno věnovali. Otec však nemůže připustit, aby se jeho partnerka věnovala výhradně a ze všech svých sil jen dětem, a nebyla také „jeho“. Jestliže není jen matkou, ale i manželkou, děti si uvědomí, že pro ni

²⁰⁶ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 104.

²⁰⁷ Srov. tamtéž, s. 105.

²⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 97.

²⁰⁹ Srov. tamtéž, s. 107.

nejsou nepostradatelné, nemohou ji tím vydírat a jsou schopny vnímat svou pozici v rodině realisticky. Otec je ochoten smířit se s tím, že je až na druhém místě a že manželské soužití je třeba často přizpůsobit dětem, ale nechce být přehlížen a opomíjen trvale.²¹⁰

Často se stává, že v období dospívání musí otec vstoupit do vztahu mezi matkou a dítětem, a poněkud jej usměrnit, jinak by se mohl vztah velmi nepříjemně vyhrotit. Podle O. Poliho je otcova přítomnost v tomto období v rodině důležitá především z následujících důvodů:

- *pomáhá matce, aby přestala své dítě považovat za příliš malé a neschopné převzít zodpovědnost, a tak usnadnila jeho psychický vývoj;*
- *zabraňuje dítěti, které už není tak malé a dokáže to pochopit, zneužívat matčiny slabé stránky;*
- *pomáhá dítěti, aby matku lépe chápalo, vážilo si jí a doopravdy ji milovalo, jak je to ostatně vlastní i jemu samotnému.²¹¹*

Otec tím dítě vtahuje do svého pohledu na manželku a zároveň ho povzbuzuje, aby její slabosti snášelo a bylo k ní shovívavé. Umožňuje mu vidět meze matčiny možnosti tak, jak je vidí on, ale především zdůrazňuje, proč je třeba matky si vážit a mít k ní úctu. Dítě pak na matku hledí se stejnou láskou a úctou jako otec.²¹²

Klidné soužití je totiž možné jen tam, kde rodiče i děti respektují ve vzájemném vztahu určitá pravidla. Pouze až se syn nebo dcera vymaní ze svého sobectví a přestanou usilovat o to, aby byli pro matku středem světa, může se v jejich vztahu objevit vzájemná úcta a pomoc. *Teprve až člověk přestane smýšlet sobecky, může konečně být tomu druhému opravdu nablízku a vybudovat pěkný vztah. Tato „zákonitost“ opravdu platí a otec má být jejím svědkem a ručitelem.²¹³*

3.4.6 Předání zodpovědnosti

Rodič – ač velmi nerad – se musí smířit s tím, že není v jeho silách, aby donutil dítě k pochopení, že dělá chybu. Není možné přimět dospívajícího, aby dělal to, co má, když sám nechce a nerozhodne se pro to. Dospívající člověk totiž raději svobodně chybuje, než nesvobodně dělá správné věci. Otec, který si

²¹⁰ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 108-109

²¹¹ Tamtéž, s. 110.

²¹² Srov. tamtéž, s. 111.

²¹³ Srov. tamtéž, s. 101.

uvědomil, že nad svým dítětem nemá neomezenou moc, dobře ví že: *Když sám nechce, tak s tím nic nenadělá.* Pokud rodič chce vést své dítě ke zralosti a zodpovědnosti, musí rozumně riskovat a obratně se vyhýbat všem úskalím, která postupné odevzdávání zodpovědnosti za vlastní život do rukou dítěte provázejí. Jinak dítě nedospěje, nikdy tuto zodpovědnost nepřevzme a nikdy plně nerozvine vlastní schopnosti. Je důležité naučit se pohlížet na svého syna nebo dceru v první řadě jako na lidskou bytost a teprve pak jako na své dítě. Tím se může hodně zlepšit vzájemný vztah.²¹⁴

V čekání na to, až dítě pochopí a změní se, je skryta opravdová, velká láska. [...] Rodiče, kteří úspěšně prožili a přežili všechny etapy výchovy a péče o děti, často prohlašují: „Děti jsou pro nás v životě to nejkrásnější a nejdůležitější, ale kvůli nim jsme se nenarodili.“ Děti opravdu nemohou být vlastním cílem života či jeho jediným smyslem. S tím, jak děti rostou a postupně se mezi nimi a rodiči vytváří zdravý odstup, otevírá se rodičům možnost zralého duchovního hledání smyslu vlastní existence. Ten, kdo si je vědom transcendentního rozměru vlastního života, dokáže do něj snáze a náležitěji zapojit i děti a jejich výchovu a nehrozí mu tolik, že si z dětí udělá „své všechno“. A naopak: tomu, kdo Boha (ve vlastním slova smyslu „základ a smysl života“) ztratil, hrozí, že si svou modlu udělá z dítěte. A modly bývají kruté.²¹⁵

Otcovský přístup nám připomíná, že jsme za děti zodpovědní jen po určité době, a že životy svých dětí nemáme pevně v rukou. Během této doby by naše zodpovědnost měla stále víc ustupovat do pozadí. Pokud tento přístup přijmeme za svůj, vytvoříme dětem ty nejlepší předpoklady k dosažení toho, čeho by pod nátlakem nikdy nedosáhly.²¹⁶ O. Poli ve své knize uvádí následující příklady:

Na výzvu k převzetí zodpovědnosti děti většinou reagují kladně. Svědčí o tom i jejich vlastní slova: „Když se mnou tatínek takhle mluví,“ řekl mi jeden chlapec, „cítím se jako velký, cítím, že jsem schopen pochopit a udělat to co je správné. Na rozdíl od maminky mě tatínek k ničemu nenutí, jen mi radí. Nechává mi svobodu.“ Otec opravdu přiznává dítěti rozhodovací schopnost a z ní pramenící zodpovědnost. Když dítě cítí, že je rodiče berou „jako velké“, je to pro ně obrovská výzva: chtějí ze sebe vydat to nejlepší, a často se zachovají mnohem dospěleji a zraleji, než rodiče čekali.

²¹⁴ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 80-1.

²¹⁵ Tamtéž, s. 83.

²¹⁶ Srov. tamtéž, s. 90.

„Když cítíš, že ti rodič důvěřuje,“ svěřila se mi jedna dívka, „něco se uvnitř tebe změní a ty máš chuť být opravdu lepší.“ Pocit, že mi rodič věří, dokáže dítě opravdu hluboce zasáhnout a proměnit. Je to něco jiného než pouhé vědomí, že rodič oceňuje mé schopnosti nebo mé dobré chování. Je to nejvyšší stupeň uznání.²¹⁷

Pozitivní mužská energie, ať už od otce, nebo od matky, má moc dodat dětem nezměrnou sebedůvěru a jistotu. R. Rohr k tomu dodává:

Stará metafora o kořenech a křídlech říká: mateřská láska nám dává zakořenit v duši, v sobě samém, ve svém těle, otcovská láska nám umožňuje udělat něco dobrého s těmito nádhernými kořeny. Učí nás létat.²¹⁸

Snaha utvářet druhého člověka podle svých vlastních přání a představ není nic jiného než nepřijatelný nedostatek úcty k jeho osobě. Osobní identita je tím nejcennějším, co každý z nás má, a proto musí být nedotknutelná. Často mylně chápeme bezpodmínečné přijetí dítěte jako nutnost považovat je za dokonalé. Skutečná a opravdová láska k dítěti předpokládá, že v něm milujeme, jeho současné Já, ale i jeho Já ideální, jehož rozvoji ze všech sil napomáháme.²¹⁹

Otec a matka mají v dítěti svého těla od chvíle, kdy je přinesli od křtitelnice, nalézat dítě Jiného. Ten Jiný je Bůh, a to dítě je Boží Syn svěřený do jejich péče. Oni mají bdít nad jeho fyzickým a mravním růstem, zvláště pak nad vypučením a rozvitím „nového člověka“ v něm.²²⁰

3.5 Vzory pro dobré otcovství

Otcovství je pro muže velkou výzvou. Spočívá v darování života a jeho utváření k podobě samotného Stvořitele. Když muž a žena dávají vzniknout novému životu, poznávají i duchovní rozměr spojení a pronikají tak do tajemství lidského bytí. Uvědomují si, že zrozený život nepatří jim, ale Bohu.²²¹ Duchovní otcovství neznamena jen dobrovolně se zřeknout fyzické plodnosti, je pro muže i výzvou k hlubšímu prožívání a službě samotnému Božímu otcovství.²²²

²¹⁷ POLI, O., *Srdce táty*, s. 92.

²¹⁸ ROHR, R. a MARTOS, J., *Stát se moudrým mužem*, s. 76.

²¹⁹ Srov. POLI, O., *Srdce táty*, s. 119.

²²⁰ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 94.

²²¹ Srov. AUGUSTYN, J., *O otcovství*, s. 12-13.

²²² Srov. tamtéž, s. 86.

3.5.1 Příklad sv. Josefa

Manželství Josefa a Marie zůstává pro křesťanstvo velkým odkazem. Církev stejně jako Josef a Maria vděčí za celou svou svatost Ježíši Kristu. Určitým způsobem však můžeme také říct, že za ni vděčíme rodině Josefa a Marie, ve které Spasitel vyrůstal. Toto manželství je ve středu historie. Jejich prostřednictvím Bůh vstupuje do času, aby vykonal dílo spásy. Ježíš spásou této manželské dvojice zahájil spásu celého lidstva. Spásu, skrze kterou jsou boží děti spojeny s Kristem a navzájem mezi sebou.

V každé křesťanské rodině je Ježíš Kristus přítomen podle příslibu: *Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich.* (Mt 18,20). To, co bylo výsadou jedné rodiny v Nazaretě, je nyní výsadou každé křesťanské rodiny.²²³

Uvěřit v přítomnost oslaveného Krista v křesťanské rodině však není snadné. Lidem v Nazaretě Josef s Marií připadali jako obyčejná rodina. Ani pro Josefa jistě nebylo snadné uvěřit tomu, že dítě, které si hraje v jeho dílně, je třikrát svatý Bůh Izaiáše.²²⁴

Josef a Maria přesto objevují společně Boží otcovství. Dobře chápou, že ten mocný proud, který je zaplavuje, nepramení z nich. Je to láska Otce k jeho Synu. Přes ně se vylévá na toho, kterého Otec miluje od celé věčnosti. S tou láskou činí zkušenost. Josef ve svém srdci objevuje nezbytnou potřebu chránit dítě, pečovat o jeho potřeby, pomáhat mu v jeho růstu. Učí ho naučením a příkázáním Zákona. Zaučuje ho do řemesla, uvádí ho do lidské společnosti. Jeho otcovské poslání mu pomáhá zahlédnout něco z otcovské lásky Boha. Jeho stvořitelskou lásku, věčně tryskající dar, žárlivou ochranu, spolehlivou prozřetelnost. Stejně jako Pán pro svůj lid chce Josef být pro svého syna ochrannou skálou a pastýřem.²²⁵

Křesťanská výchova je tedy jeden způsob bohoslužby. Je to služba Bohu v dítěti. *Co jste udělali pro jednoho z těch mých nejmenších, učinili jste pro mne.* (Mt 25,40).²²⁶

Každého člověka ohrožuje pokušení „usadit se“ jak v rodině hmotné tak, v rodině duchovní. Proto je důležité, aby se křesťané po příkladu Josefa a Marie naučili vidět boží ruku za tím, co je vypuzuje z místa, aby slyšeli naléhavé pozvání k tomu, aby nebyli zajatci žádného pána, žádného statku, žádné moci tohoto světa. Opustit znamená poslechnout. Znamená to ovšem také osvobodit se. Zkouška je často ten prostředek, jehož Bůh užívá k tomu, aby svým dětem pomáhal k osvobození. Mají v ní vidět příležitost růstu jejich lásky a důvěry vůči němu.

²²³ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 83-84.

²²⁴ Srov. tamtéž, s. 96.

²²⁵ Srov. tamtéž, s. 80.

²²⁶ Srov. tamtéž, s. 95.

Věřící rodina se s jistotou opírá o dvojí jistotu: Bůh je láska a ta láska je všemohoucí. Ke zkoušce dojde jen, když on k tomu dá zmocnění. A to, k čemu on dá zmocnění, všechno to co přijde, jakkoliv se to jeví nepochopitelné a bolestné, konec konců může být jen k dobru. *Těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému.* (Ř 8,28)

Takový je tedy příklad, který nazaretská rodina poskytuje k následování každé rodině založené Kristem a na Kristu. Tento příklad je zároveň poselstvím naděje. Jestli křesťanští manželé nebudou uhýbat a vyhýbat božské pedagogii při díle v jejich životě, jak tomu bylo v rodině Josefa a Marie, Bůh je povede „silnou rukou a s rozpřaženou náručí“ až do Zaslíbené země, kde na ně čeká. Manželství pro ně bude cestou ke svatosti.

Křesťanští manželé by se neměli spokojovat pouze s nějakým otrockým napodobováním. Jedině přemítání ve světle víry jim pomůže najít správné chování a vhodné jednání v jednotlivých situacích. Potom budou šťastné hlavně ty dosti pokorné rodiny, které se rozhodnou, že nebudou ztrácet ze zřetele tu rodinu, ve které vyrůstal Kristus!²²⁷

3.5.2 Otcovství Boží

Všechn život pochází od Boha. On je odvěká láska, která dává život. Je pramenem veškeré lásky a také počátkem každého lidského bytí a života. Život od Otce pochází a také k němu směřuje. On sám se nám zjevuje jako konečný cíl – završení lidského života. Z Otcovy lásky pochází náš život a schopnost předávat život dál – tedy naše otcovství.

Otec, který dává život svému dítěti, poznává Boha, *kteřý je od počátku* (srov. 1 J 2,13), ale i *u počátku* každého lidského bytí. Muž a žena by si tedy měli být vědomi, že používají moc, která nepatří jim, ale Bohu.²²⁸

Nejlepším učitelem, který zjevuje Otce, je Ježíš. (srov. J 10,30) On nám v podobenství o marnotratném synu dává vzrušující obraz otcovy jemnosti a něhy. Když otec ještě v dáli zpozoroval syna, *pohnut soucitem přiběhl, objal ho a políbil* (L 15,20). Otcovo objetí a políbení je výrazem stesku, odpouštějící lásky a také radosti ze synova návratu domů. Tento evangelijní obraz ukazuje totiž, jak jsou ve výchově dítěte důležitá gesta něžné a starostlivé lásky. Otcové by si měli uvědomit, že dítě potřebuje fyzický kontakt nejen s matkou, ale také s otcem. Mazlení, otcovské objetí, políbení, sezení na klíně nebo na otcových ramenou, to vše jsou projevy něžnosti. Tento tělesný kontakt je symbolem,

²²⁷ Srov. CAFFAREL, H., *Šťastné manželství*, s. 99-101.

²²⁸ Srov. AUGUSTYN, J., *O otcovství*, s. 10-11.

znakem, jazykem, s jehož pomocí dítěti předáváme celé bohatství a jemnost emocionálního a duchovního pouta s otcem.²²⁹

Boha můžeme nazývat Otcem, protože nám to zjevil jeho Syn, který se stal člověkem, a protože nám to dává poznat jeho Duch. Pouze s pokorou můžeme uznat, že *Otce nezná nikdo, jenom Syn a ten, komu to chce Syn zjevit, totiž maličkým.* (Mt 11,25-27)

Můžeme se klanět a děkovat Otcí, protože nám dal znovu se zrodit k jeho životu tím, že nás přijal za své děti. Tento nezasloužený dar přijetí za děti od nás vyžaduje trvalé úsilí o obrácení a nový život. Jsme stvořeni k jeho obrazu. Milostí nám byla vrácena podobnost s ním. Máme toužit a chtít, abychom se mu podobali.²³⁰

Muž se nejlépe stane dobrým otcem tak, že bude poznávat svého nebeského Otce a napodobovat ho. Čím více času bude trávit v Boží přítomnosti, a bude tak proměňován do jeho podoby, tím lepší vliv bude mít na své děti. Bude mít otcovské srdce, protože porozumí Otcově srdci.²³¹

Než se však muž naučí trávit čas v Boží přítomnosti a než zatouží po tom, aby napodoboval Otce, musí se vydat na dlouhou cestu do vlastního srdce. Tato komůrka, k níž máme na své pouti nakonec dospět, je pravý chrám, skutečná svatyně. Je to svatyně našeho srdce, jeho nejnítěrnější hlubina. Odtud tryská pramen živé vody. Svědci popisují tento zázrak mnoha způsoby. Svätý Augustin o Bohu říká: *Ty jsi uvnitř mne více než já sám.* Svätý Jan od Kříže hovoří o *nejhlubším nitru*. Právě tam se skrývá náš poklad zakopaný v poli. *Co více chceš, ó duše? Volá svätý Jan od Kříže. Proč ještě hledáš mimo sebe, když ve svém nitru máš své ukojení a své království, jímž je tvůj milovaný, po kterém touží a kterého hledá tvá duše? Raduj se s ním ve svém vnitřním usebrání, neboť jej máš tak blízko; tam po něm tuž, tam se mu klaněj a nehledej ho mimo sebe, protože ho nenajdeš jistěji, dříve ani blíže než ve svém nitru* (Duchovní píseň, 1,8).²³²

My všichni putujeme ke světlu zářícímu hluboko v našem nitru a prosíme Boha, aby se dveře naší vnitřní svatyně konečně otevřely: *Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře, k tomu vejdu.* Obraz dveří použil svätý Jan Zlatoústý: *Najdi dveře svého srdce a objevíš, že jsou to dveře do Božího království.* Bůh tluče – dlouho a neodbytně – na naše dveře, vniká jimi dovnitř a dělá v našem nitru pořádek, aby člověk opět mohl najít své ztracené srdce. Jan Tauler, německý mystik ze 14. století, dokázal toto očistění úchvatně popsat:

²²⁹ Srov. AUGUSTYN, J., *O otcovství* s. 44-45.

²³⁰ Srov. KKC, 2779-2785.

²³¹ Srov. OMARTIANOVÁ, S., *Síla manželčiny modlitby*, s. 137.

²³² Srov. DAIGNEAULT, A., *Krize jako šance*, s. 31-2.

*Duch svatý v nás koná dvě věci: vyprazdňuje nás a pak prázdnotu, kterou vytvořil, zaplňuje. Nejprve dochází k vyprázdnění, protože čím větší prázdno v nás je, tím víc jsme schopni pojmout. Jakmile tato první fáze skončí, přistoupí Duch svatý k druhé a srdce, které vyprázdnil, naplní. [...] Vlastními silami, asketickým úsilím ani ustavičnými modlitbami člověk do hlubin své duše proniknout nemůže, zdůrazňuje Anselm Grün. Vztah s tím, co je v našem nitru skryto nejlouběji, můžeme navázat jen tehdy, když my sami aktivní nebudeme, když se podvolíme a necháme se vést.*²³³

Na cestu do nitra potřebujeme jako průvodce dvě ctnosti, bez nich nás žhavý plamen Boží lásky nikdy neočistí. Je to pokora a otevřenost.²³⁴

*Je tedy třeba slepě důvěřovat našemu Pánu, který tě chce učinit hodným sebe sama. Žij v pokoji, buď vždy laskavý. Nad ničím se nepozastavuj, ani nad únavou těla ani nad svou morální slabostí. Usměj se a uchovej si na tváři úsměv jako obraz úsměvu našeho Pána, který chce jednat skrze tebe a stát se tebou. Máš hodně vykonat, a proto musí všechno, co děláš, vycházet ze srdce, které si vytrpělo své: to je zákon, který je přese všechno laskavý ... Až ti bude smutno, adoruj a důvěřuj... (Teilhard de Chardin)*²³⁵

Nechme se Bohem milovat. *Adorace, to jsou dva vroucí pohledy, které se do sebe s láskou vpíjejí,*²³⁶ říkával velký ctitel Nejsvětější svátosti otec Molinié. Člověk si zde uvědomuje, jak je ubohý, ale žije s pevným přesvědčením, že ho dobrý Bůh i přesto miluje. Až tuto pravdu pochopíme, odhalíme i duchovní bohatství skrývající se v adoraci Nejsvětější svátosti.²³⁷

Ve chvíli kdy začneme doopravdy milovat sami sebe i se svými nedostatky, stane se zázrak. Tím, že poznáme milujícího Otce, znovu nalezneme své dětské srdce a náš pohled na život se díky tomu od základů promění. Člověk, který našel své dětské srdce, už není panovačný ani nikoho neutiskuje. Je – podobně jako Ježíš – nepatrný a zranitelný. Nenasazuje si žádnou masku, a tím lidem kolem sebe umožňuje, aby odhodili tu svou. Právě proto lidé za Ježíšem chodili beze strachu. Proměna kamenného srdce v srdce z masa, je práce na celý život. Zároveň je to také tajemství svatosti.²³⁸

²³³ DAIGNEAULT, A., *Krise jako šance*, s. 32.

²³⁴ Srov. tamtéž, s. 32.

²³⁵ Cit. v: tamtéž, s. 6-7.

²³⁶ Tamtéž, s. 44.

²³⁷ Srov. tamtéž, s. 44.

²³⁸ Srov. tamtéž, s. 75.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo prezentovat mužskou identitu a objasnit poslání muže žijícího v křesťanském manželství. První kapitola s názvem *Mužství muže* představila jádro identity muže. Biblický Adam znamená pro současné muže výzvu k hledání ztracené cesty do svého nitra a do nového vztahu s Bohem, který byl prvním hříchem narušen. Muž, aniž si to mnohdy uvědomuje, jedná pod vlivem archetypů, které jsou v něm vepsány a často se v jeho životě projevují skrze své temnější stránky jako je hněv, vášeň a moc. Ukázali jsme, že mužská síla pak neslouží ke konání dobra, nehledá a nežije ze své podstaty, kterou je Bůh. Způsob, kterým je možné pozvat současné muže na novou cestu vztahu s Bohem i s vlastní osobností může být iniciace. Jedná se tedy o pozvání ke znovuzrození, k novému setkání skrze Ježíše s Otcem. Je to nabídka přebývat s Kristem navzájem v sobě. Je to život v síle Božího Ducha. Dospělý znovu narozený věřící muž přestal nenávidět, obviňovat, šířit kolem sebe smrt a negativitu, žije ve svobodě. Je silný, a zároveň něžný, odvážný a soucitný. Podobně jako Ježíš dokáže zlo zadržovat, snášet, očišťovat a proměňovat, nedává najevo potřebu trestat. Vyvinula se u něj plnost duše, nádherná čistota a vnitřní sebedůvěra s vědomím, že ví, kam jde. Nalezl jistotu o smyslu života a uvědomuje si svoji povinnost předávat duchovní dary svým následovníkům.

Druhá kapitola *Muž jako manžel* zobrazuje vztah muže a ženy v manželství prostřednictvím dvou modelů, a to manželství Adama a Evy, a následně sv. Josefa a Panny Marie. První dvojice byla veledílem stvoření, stala se však zdrojem zla pro svět. Odmítla poslouchat Boha a schovává se před ním. Druhá dvojice je svým panenským a svatým spojením vrcholem svatosti pro celou zemi. Josef a Marie milují Boha a slouží mu. Jejich manželství umožňuje zaměřit pozornost k daleko hlubšímu intimnějšímu spojení manželů mezi sebou a s Bohem. Pojednali jsme i o tématu sexuality v manželství, která je Božím darem a zároveň výrazem lidské touhy po plnosti. Je to však jen nedokonalé úsilí o to, aby se uskutečnilo mezi mužem a ženou spojení srdcí a duší. Spojení v lásce Josefa a Marie je obrazem spojení nekonečně dokonalejšího, než prožívají manželé tady na zemi, a sice spojení, které Bůh předem zamýšlel proto, aby uskutečnil, až se čas naplní: zasnuby svého Syna s lidstvem.

Třetí kapitola *Muž jako otec* ukazuje důležitosti otce v rodině. Pro muže je tato role často ovlivněna vztahem k vlastnímu otci. Záleží na citech, které k němu chová a na způsobu, jak se sám následně postaví ke své otcovské roli. Nejlepší

způsob pro muže jak se stát dobrým otcem je, že bude poznávat svého nebeského Otce, objevovat Boží Otcovství a napodobovat ho.

Cíl práce – specifikovat identitu muže v roli muže jako takového, manžela a otce – se v jednotlivých kapitolách podařilo naplnit. Boží záměr, se kterým byl muž stvořen, stále trvá a jeho uskutečňování je potřebné nejen v církvi, ale i v celé společnosti a v každé době. Tato práce má přispět k novému pohledu na mužství nejen pro muže, kteří žijí v různých životních stavech, ale také ostatním čtenářům má pomoci porozumět mužskému srdci. Rozsah práce by bylo možné rozšířit o další témata zabývající se způsoby komunikace a prožívání různých životních situací muže, nebo zaměřením na jeho víru a modlitbu. Podstatné však je hledat a učit se žít sdíleným a otevřeným způsobem nový a zdravý styl mužství.

Anotace

Příjmení a jméno: LSTIBŮREK, Miroslav

Instituce: Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci

Název diplomové práce: *Povolání být manželem a otcem. Identita muže v manželství a rodině.*

Vedoucí: PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka

Počet stran: 79

Počet titulů bibliografie: 21

Klíčová slova: identita
iniciace
intimita manželství
muž
manžel
otec
sexualita muže

Diplomová práce seznamuje s jádrem identity muže. Na základě hlubokého vnitřního vztahu muže s Bohem, který získal při křtu, se zaměřuje na hledání ztracené cesty do mužského nitra narušeného hříchem a na jeho nové znovuzrození. Znovu nalezená iniciace napomáhá rozvíjení osobní integrity muže, která přispívá následně k vytváření jednoty v manželství, a také hlubšímu a intimnějšímu vzájemnému spojení manželů a jejich spojení s Bohem. To vše přispívá k dobrému otcovství a předávání zdravého stylu mužství.

Resumé

LSTIBŮREK, Miroslav. *Povolání být manželem a otcem. Identita muže v manželství a rodině*. Diplomová práce.

Diplomové práce prezentuje mužskou identitu a objasňuje poslání muže žijícího v křesťanském manželství. V první kapitole nazvané *Mužství muže* představuje jádro identity muže. Ukazuje, že mužská síla často neslouží ke konání dobra, nehledá a nežije ze své podstaty, kterou je Bůh. Nabízená iniciace, je novou cestou ve vztahu s Bohem i s vlastní osobností. Jedná se tedy o pozvání ke znovuzrození, k novému setkání skrze Ježíše s Otcem. Je to život v síle Božího Ducha. Druhá kapitola *Muž jako manžel* zobrazuje vztah muže a ženy v manželství prostřednictvím dvou modelů, a to manželství Adama a Evy, a následně sv. Josefa a Panny Marie. Pojednává i o tématu sexuality v manželství, která je Božím darem. Třetí kapitola *Muž jako otec* ukazuje důležitosti otce v rodině. Pro muže je tato role často ovlivněna vztahem k vlastnímu otci. Nejlepší způsob jak se stát dobrým otcem je, že muž bude poznávat svého nebeského Otce, objevovat Boží Otcovství a napodobovat ho.

Cíl práce – specifikovat identitu muže v roli muže jako takového, manžela a otce – se v jednotlivých kapitolách podařilo naplnit. Tato práce má přispět k novému pohledu na mužství nejen pro muže, kteří žijí v různých životních stavech, ale také ostatním čtenářům má pomoci porozumět mužskému srdci.

Summary

LSTIBŮREK, Miroslav. *Calling to be a husband and a father. Identity of a man in the marriage and in the family.*

The purpose of this thesis is to present man's identity and to clarify the role of man living in Christian wedlock. The first chapter *Man's manhood* presents the very heart of man's identity. Biblical Adam challenges contemporary men to find the lost way to their inside and to build the new relationship with God because the old one has been corrupted by sin. Men rarely recognize that their acts are influenced by archetypes which are written in them and often manifest themselves through dark sides like anger, passion and power. Power of man thus does not serve the purposes of good; it does not look for its source which is God. Initiation is then the invitation to the new birth and the new reunion with the Father through Christ. It offers the new life with Christ in mutual interconnection. It is the life lived in power of God's Spirit. Mature believer who has been born again does not hate, blame, and disseminate death and negativity any more because he is free. He shows power and tenderness, braveness and compassion. He is able to stop, bear, clean and change evil like Jesus and he does not need to punish. His soul is rich; he is pure and full of confidence because he knows his goal. He is sure about the purpose of his life and recognises his duty to share the spiritual gifts with his followers.

The second chapter *Man as a husband* portrays the relationship between a man and a woman in wedlock and presents two models: the wedlock of Adam and Eve and then the marriage of Saint Joseph and Virgin Mary. The first couple had been the masterpiece of creation but it became the source of evil for the whole world. They both refused to obey God and hid themselves. The virginal and holy union of the second couple represents the highlight of holiness for the earth. Joseph and Mary love God and serve him. Their wedlock points out to deeper and more intimate bound between husband and wife and between any married couple and God. Sexuality in wedlock is the gift from God and it serves as the expression of human desire for fullness. However it is only the clumsy effort to merge body and soul of man and woman. Joseph and Mary were joined in love and their relationship shows us more perfect tie - the tie planned by God which will become reality when the time comes: the engagement of his Son with mankind.

The third chapter *Man as a father* points out to the importance of fathers in family. Man as a father is often influenced by his own father. When man takes

the role of father he is affected by his feelings towards his own father and also by the way how he himself answers this challenge. The best way to become a good father is to know the heavenly Father, to discover God's fatherhood and to imitate Him.

The aim of this thesis - to specify the identity of man - has been reached in each chapter. The purpose of man intended by God continues to exist and it is necessary to implement it not only in church but also in society in every era. The aim of this thesis is to contribute to the new approach to masculinity, not only for men living in different life situations but also for other readers to help them to better understand man's heart. The new topics could be added to the thesis dealing with the ways how men communicate and manage different situations or concentrating on faith and prayer of men. However the most important thing is to search and to learn how to live shared and opened style of manhood.

Bibliografie

- AUGUSTYN, Józef. *O otcovství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 2001. 91 s. ISBN 80-7192-632-9.
- Bible, Ekumenický překlad*. 3. dopl. a prep. vyd. Praha: Česká katolická charita, 1985. 283 s.
- BIDDULPH, Stave. *Mužství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 199 s. ISBN 978-80-7367-209-6.
- BURDOVÁ, Ilona. *Jak mluvit s dětmi o sexu, manželství a rodičovství*. Brno: Kartuziánské nakl. 2011. 138 s. ISBN 978-80-86953-83-0.
- CAFFAREL, Henri. *Šťastné manželství*. Vizovice: Lípa - A. J. Rychlík, 1992. 128 s. ISBN 80-285-0010-2.
- DAIGNEAULT, André. *Krize jako šance*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2011. 87 s. ISBN 978-80-7195-514-6.
- ELDREDGE, John. *Pozor, srdce muže!* 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2008. 179 s. ISBN 80-7255-096-9.
- JAN PAVEL II. *Manželská morálka a spiritualita: Úvahy nad encyklikou Humane vitae*. 1. vyd. Brno: Cesta, 1991. 42 s. ISBN 80-85319-04-7.
- JAN PAVEL II. *Teologie těla: Katecheze o lidské lásce podle Božího plánu*. 3. vyd. Praha: Paulínky, 2006. 599 s. ISBN 80-86025-99-3.
- Katechismus katolické církve*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 793 s. ISBN 80-7113-132-6.
- KUBÍČEK, Ladislav. *Velké tajemství - manželství jako umělecké dílo*. 2. vyd. Olomouc: Maticе Cyrilometodějská, 2001. 51 s. ISBN 80-7266-071-3.
- LEMAN, Kevin. *Jsou muži skutečně takoví, jak si myslíme?* 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 214 s. ISBN 978-80-7255-208-5.
- LEMAN, Kevin. *Na otci záleží*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2008. 161 s. ISBN 978-80-7195-408-8.
- OMARTIANOVÁ, Stormie. *Síla manželčiny modlitby*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2010. 199 s. ISBN 978-80-7450-003-9.
- PAVEL VI. *Humane vitae: O správném řádu sdělování lidského života*. 3. vyd. Praha: Scriptum, 1991. 29 s. ISBN 80-900335-5-5.
- POLI, Osvaldo. *Srdce táty*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2010. 151 s. ISBN 978-80-7195-408-8.
- ROHR, Richard a MARTOS, Joseph. *Cesta divokého muže*. Brno: Cesta, 2002. 158 s. ISBN 80-7295-032-0.
- ROHR, Richard a MARTOS, Joseph. *Stát se moudrým mužem*. Brno: Cesta, 2007. 168 s. ISBN 978-80-7295-097-3.

- TROBISCH, Walter. *Dva středy však jeden kruh*. Nové Město nad Metují: Signum Unitatis, 1990. 149 s.
- TROBISCH, Walter. *Jaký je muž a co by o tom měla vědět žena*. 1. vyd. Olomouc: Centrum pro rodinný život, 1993. 74 s. ISBN 80-901614-0-5.
- TROBISCHOVÁ, Ingrid. *Radost být ženou*. 1. vyd. Albrechtice: Signum unitatis, Křesťanský život, (kol. r. 1992). 101 s. ISBN 80-900940-0-7.

Seznam zkratk

KKC Katechismus Katolické církve

Zkratky biblických knih převzaty z českého ekumenického překladu Písma svatého.